

BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET

**RENDFOKOZATI VIZSGA
TANANYAG**

FŐTISZTEK RÉSZÉRE

Szerző: **Dr. Tanács Tímea** bv. ezredes, bv. főtanácsos
Horváth Ákos bv. ezredes, bv. tanácsos
Farkas Gábor bv. alezredes

Szakmai lektor: **Dr. Tóth Tamás** bv. altábornagy

Pedagógiai lektor: **Sajóvölgyi Anett** r. őrnagy

Szerkesztő: **Kardosné Sárfi Mónika**

Készült: **2016. október** I. kiadás
2017. április II. kiadás
2019. október III. kiadás
2021. október IV. kiadás
2023. január V. kiadás

MÓDOSÍTÁSOK JEGYZÉKE:

Módosította	Verzió száma	Kibocsátás időpontja
Farkas Gábor bv. alezredes	II.	2017. április
Tóth Marianna bv. őrnagy	III.	2019.október
Farkas Gábor bv. alezredes	IV.	2021. november
Török János bv	V.	2023. január

TARTALOMJEGYZÉK

I. Általános büntetés-végrehajtási ismeretek.....	7
A szabadságvesztés büntetés általánossá válása	7
A magyarországi börtönrendszer kialakulása	7
A büntetés-végrehajtási szervezet helye a közigazgatási rendszerben.....	10
A büntetés-végrehajtási jog tárgya, alanya, rendszere	11
A szabadságvesztés végrehajtásának rendje	12
A szabadságvesztés végrehajtásának célja	13
Az európai börtönmodellekre jellemző alapelvek.....	13
A büntetés-végrehajtási szervezet felépítése.....	15
A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság vezetése és tagozódása	16
A büntetés-végrehajtási szervezet jogállása	16
A szolgálati jogviszony jellege	16
Szolgálati jogviszony létesítése.....	17
A szolgálati viszony létesítését kizáró körülmények	18
Alapvető jogok korlátozása.....	19
A büntetés-végrehajtás személyzete.....	23
A hivatásos állomány besorolása	25
A hivatásos állomány illetménye	25
A hivatásos állomány előmenetele.....	26
A hivatásos állomány teljesítményértékelése és minősítése	27
Titoktartási kötelezettség.....	28
Adatvédelemi alapelvek	28
Informatikai biztonságpolitika	29
Bv. szervezet informatikai rendszere	29
Szolgálati időrendszer	33
Együttműködés.....	34
II. Szakmai szolgálati ismeretek.....	35
II/1. BV. jogi ismeretek.....	35

A büntetés-végrehajtás garancia rendszere	35
Az elítelti jogok gyakorlása és a jogérvényesítés eszközei.....	38
Reintegrációs őrizet.....	39
Társadalmi kötődés program.....	40
Jutalmazás	41
Fegyelemi fenytés	44
Feltételes szabadságra bocsátás.....	47
Feltételes szabadság megsztntetése	49
Utógondozás.....	49
Kockázatelemzési és Kezelési Rendszer.....	50
Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézet	52
II/2. Biztonsági ismeretek	54
A biztonsági tevékenység fogalma, területei és tartalma	54
A biztonsági tevékenységet ellátó személyi állomány	55
Dinamikus biztonság	55
Statikus biztonság.....	56
II/3. Gazdasági ismeretek.....	60
Az államháztartás fogalma	60
A költségvetési szervek fogalma, jogállása.....	60
A központi ellátási rendszer	64
II/4. Személyügyi ismeretek.....	68
Szolgálati viszony jellege.....	69
Rendfokozat	69
A szolgálati viszony alanyai.....	69
Költségtérítések.....	70
Érdemek elismerése.....	70
Képesítési követelmények.....	71
Utánpótlási és vezetői adatbank	72
A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei, etikai kódex.....	74
Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex.....	74
Általános erkölcsi követelmények	76
Magyar Rendvédelmi Kar	77
Becsületbírótság	80

Korrupció elleni védelem	81
Nemzeti Védelmi Szolgálat.....	84
Jogszabálygyűjtemény	85
Irodalomjegyzék.....	86

I. Általános büntetés-végrehajtási ismeretek

A szabadságvesztés büntetés általánossá válása

A modernnek tekintett börtön mai formái több évszázados fejlődés eredménye.

Szabadságvesztés büntetésnek tekinthető minden szabadságot korlátozó vagy elvonó büntetés, szankció. Börtön az az építmény, amiben elzárva tartották az elítélteket, vagy az őrizetbe vettek. Az ókorban és a középkor első felében ismert börtönök nem a büntetés végrehajtására szolgáltak, hanem arra, hogy a gyanúsítottakat bíróság elé állítsák.

Eleinte a fogvatartás színhelye nem épület (építmény) volt, vagy eredetileg nem erre a célra épült. A foglyokat, vermekben, barlangokban, kutakban, ketrecekben, később pincékben tartották. A XVII. században már kialakult a börtönök néhány fajtája, az építési technika fejlődésével egyre inkább várakba, középületekbe, vagy teljesen önálló épületbe helyezték el foglyokat.

1. A XIX. században alakult ki a szabadságvesztés alapeszméje, amely az ártalmatlanná tételre, a teljes elszigetelésre, a munkavégzésre, valamint a kezdeti osztályozásra és a javítás eszméjére épült. Ezekből az elemekből jött létre a század központi büntetési formája, a szabadságvesztés, és annak intézménye a börtön. A börtönügy igencsak lassú fejlődésében kiemelkedő szerepe volt John Howard-nak, aki személyesen tapasztalta meg a korabeli börtönök rettenetes viszonyait. Szabadulása után életét a börtönügy megreformálásának szentelte. Munkássága eredményeként, elsőként Anglia, de sok más állam is törvényt alkotott a szabadságvesztésről. A börtönök, börtönrendszerek fejlődésére az a jellemző, hogy az elvek sohasem valósultak meg tisztán, nincs egyetlen olyan elmélet, amelyről azt lehetne mondani, hogy ez lett volna a börtön fejlődésének vezérfonala.

A magyarországi börtönrendszer kialakulása

A magyarországi börtönrendszer kibontakozását, fejlődését számos tényező akadályozta, melyek főként a nemesi előjogokban testesültek meg. A bebörtönzés költséges volt (épület, őrzés, élelmezés), e mellett elvonta a gazdaságtól a munkaerőt, nem számolhattak a nyilvános büntetések hatásaival, ráadásul a börtön nem volt elég szigorú a kor felfogásához képest.

A helytartótanács rendelete ellenére, a nemesek nem áldoztak pénzt a börtönök létrehozására, így az első központi börtön (fenyítőház) magánkezdeményezésre jött létre *Szempci Fenyítőház* néven, melyet gróf *Eszterházy Ferenc* saját telkén és épületeiben létesített.

A börtönügy fejlődése dögölgve haladt, hibás központi döntésektől kísérve (szabadságvesztés töltésére sokszor alkalmatlan épületeket létesítettek), a dolog pikantériája, hogy némelyik még ma is börtönként funkcionál: pl.: Lipótvár, Ilava, Márianosztra, Vác). A kiegyezés (1867), majd az 1878. V. sz. tv. (Csemegi-kódex) adott lendületet a modern börtönrendszer kiépítésének. Többek között felépült a Szegedi Kerületi Börtön, a budapesti Királyi Gyűjtőfogház, a Soproni Fegyház. A század végén 9 országos, 65 törvényszéki és 313 járásbírósi fogház működött. A börtönügy századvégi virágkorát pezsgő börtönügyi irodalom, szellemi gondozás kísérte. Az első világháború után a trianoni döntést megszenvedte a magyar büntetés-végrehajtás is, hiszen elvesztette az országos intézetek 33%-át, a törvényszéki fogházak 64%-át, a járásbírósi fogházak 63%-át. Az I. világháború utáni időszak börtönügyi fejlődése teljesen megtorpant, sem a gazdaság helyzete, sem az uralkodó kriminálpolitikai szemlélet már nem kínált lehetőséget még a szolid börtönreformra sem. A börtönügy szakmai fejlődését az is hátráltatta, hogy az intézetek élére számos, a hadseregtől leszerelt tiszt került, elindítva az intézetekben dívó és máig károsan ható militáris szemléletet.

Tovább romlott a büntetés-végrehajtás helyzete a II. világháborút követő időszakban, különösen 1952-től, amikor a Belügyminisztérium (a továbbiakban: BM) vette át a börtönök felügyeletét és irányítását. Ekkor alakult meg a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BVOP), és az elítélt munkáltatás irányítására a Közérdekű Munkák Igazgatósága (KÖMI).

A büntetőpolitika eltorzulásának következtében az elítéltek száma meghaladta a 35 ezer főt (továbbá 12 ezer elítélt várt befogadásra) és 100 ezer főt is elért az internáltak száma. A rabgazdaságok termelése az általános népgazdasági terv részét képezték. A börtönök egy részének irányítása az ÁVH kezébe került. Az 50-es évek végére már megjelenik az igény a börtönügy garanciális elemeinek erősítésére a szabályozás szintjén. Az 1955. évi Bv. szabályzat már mellőzi a testi és a fizikai fájdalmat okozó fegyelmi büntetéseket, 1959-ben pedig (8/1959. *BM utasítás*) megteremtették az elítéltek nevelésének elvi és szervezeti feltételeit.

A magyar börtönöknek az állami szervek rendszerében elfoglalt helyéről 1963-ban született döntés szerint a felügyelet és irányítás visszakerült az Igazságügyi Minisztériumhoz, és kezdetét veszi az egyes büntetések végrehajtásának jogi szabályozása is.

A 60-as évek elején megélénkült kriminológiai, szociológiai, pszichológiai kutatások rámutattak a társadalom belső ellentmondásaira, feltárták a bűnözés tényleges alakulását, és bemutatták, hogy a szocializmus fejlődésével a bűnözés nem hal el, mint azt korábban hirdették. Rávilágítottak az állami szervek hosszú távú feladataira.

A börtönügy több évtizedes elmaradásának, valamint a törvényi szintű szabályozás hiányának felismerése az elméleti munka megélénküléséhez vezetett. Ennek egyik eredménye az 1966. évi 21. tvr. megalkotása volt. E jogszabály már céljában, elveiben, tartalmában megközelítette az európai normákat. Merőben újszerű volt az a felfogás, hogy az elítélteket nem csak kötelezettségekkel látta el, hanem jogokat is biztosított számukra, ezzel az elítélteket a végrehajtás tárgyából annak alanyává tette. A törvény a szabadságvesztés négy fokozatát állapította meg (szigorított börtön, börtön, szigorított munkahely, munkahely). Sajnos a börtönügy fejlődéséhez szükséges eszközök nem álltak rendelkezésre, és a szervezeti viszonyok sem kedveztek a sikeres végrehajtásnak. Eközben tovább romlott a bűnözés helyzete, nőtt az elítéltek száma, ennek eredményeként az 1971. évi 28. számú tvr. a fokozatok elnevezésében gyakorlatilag visszatért a Csemegi-kódexhez. Az egyes fokozatokra vonatkozó különbségtétel érvényesül, többek között: a kedvezményrendszerben, az őrzés és felügyelet szigorúságában, a ruházati ellátásban.

A 70-es években megindult – elsősorban a büntetés-végrehajtás egy szűk lelkes csoportjának kezdeményezésére – a rendszer humanizálása, melyek számos országos parancsnoki intézkedésben öltöttek testet. Megismerhetővé váltak az ENSZ és az Európa Tanács által kidolgozott ajánlások a korszerű börtönök működésére vonatkozóan. Ennek eredménye lett, hogy a büntetések és intézkedések végrehajtását egységes rendszerbe foglalták. Az 1979. évi 11. sz. tvr-t* a büntetés-végrehajtás szakemberi hozták létre. E kódex jellegű tvr-t követte a büntetés-végrehajtási szabályzat (miniszteri rendelet), ami mindenki számára megismerhetővé vált.

*A **törvényerejű rendelet** (röviden: **tvr.**) egy a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa által alkotott jogszabály. Az Alkotmány alapján törvényerejű rendeletet 1949. augusztus 20-a és 1989. október 22-e között lehetett alkotni, ugyanakkor az 1987-es jogalkotási törvény 2009-es alkotmánybírói megsemmisítéséig tartalmazta mint a köztársasági elnök által alkotható jogszabályt. Ma már nem alkotható új, a hatályon kívül nem helyezett törvényerejű rendeletek azonban ma is hatályosak és alkalmazandóak. A jogforrási hierarchia szempontjából törvényeknek kell tekinteni ezeket, így például módosítani vagy hatályon kívül helyezni is legalább törvényi szinten kell.

Az 1978. évi IV. számú törvény a szabadságvesztés fokozatait háromra csökkentette (fegyház, börtön, fogház).

Kibővült az elítélt külvilággal való kapcsolatának lehetősége, olyan új jogintézmények jelentek meg, mint az átmeneti csoport és a gyógyító-nevelő csoport.

A 80-as években a szabadságvesztés széleskörű alkalmazásának következtében jelentősen megnőtt a fogvatartottak száma (1986-ban elérte a 25 ezer főt).

A büntetés-végrehajtási szervezet helye a közigazgatási rendszerben

A közigazgatás olyan közhatalommal rendelkező igazgatási tevékenység-, illetve szervezetrendszer, amely a hatalommegosztás elvéből eredően önálló hatalmi ágként funkcionálva biztosítja a jogállamiság követelményeinek érvényesülését. A közigazgatás rendszerén belül elkülöníthető egyrészt az államigazgatási szervek rendszere, másrészt az önkormányzati szervek rendszere.

Az államigazgatás hierarchikusan felépülő szervek rendszeréből áll, amelyben központi és neki alárendelt területi és helyi szerveket különböztetünk meg. A területi szerveken belül elkülönülnek a központi alárendeltségű (dekoncentrált) területi és a helyi államigazgatási szervek. A központi államigazgatási szervek az alábbiak:

- 1) Központi kormányzati igazgatási szerv:
 - a. Kormány,
 - b. Miniszterelnöki Kormányiroda,
 - c. minisztérium,
 - d. kormányzati főhivatal,
 - e. központi hivatal.
- 2) Önálló szabályozó szerv:
 - a. Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság,
 - b. Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal.
- 3) Autonóm államigazgatási szerv:
 - a. Közbeszerzési Hatóság,
 - b. Egyenlő Bánásmód Hatóság,
 - c. Gazdasági Versenyhivatal,
 - d. Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság,
 - e. Nemzeti Választási Iroda.

- 4) Rendvédelmi szerv:
 - a. Rendőrség,
 - b. Büntetés-végrehajtási szervezet,
 - c. Hivatásos katasztrófavédelmi szerv,
 - d. Polgári nemzetbiztonsági szolgálatok.
- 5) Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat.

Témánk szempontjából a rendvédelmi szervek bírnak kiemelt jelentőséggel, hiszen minden állam létrehozza a maga szervezetrendszerét a rendvédelmi funkciók ellátására. Ezek a funkciók különböző társadalmi hatások veszélyeit kívánják kiküszöbölni. Ebbe a körbe sorolhatóak pl.: a közrendvédelem, a bűnözés elleni harc, melyek elsősorban a rendőrség feladatát képezik, vagy a büntetés-végrehajtás megszervezése.

A rendvédelmi szervek is közigazgatási feladatot látnak el, de feladataik ellátása során közvetlenül alkalmazhatnak állami kényszerintézkedéseket, fegyveres vagy fizikai kényszert. E jellemzőik miatt pedig a civil közigazgatástól eltérő, speciális felépítéssel és függelmi viszonyokkal rendelkeznek.

A büntetés-végrehajtási szervek (a továbbiakban: bv. szervek) esetében a szervezet értelemszerűen a bűnözőktől való védelmet, a kapott büntetés teljesítését, és a fogvatartottak őrizetét, nevelését hivatott szolgálni.

A büntetés-végrehajtási jog tárgya, alanya, rendszere

A büntetés-végrehajtási jog (a továbbiakban: bv. jog) a büntetések, a büntetőjogi intézkedések, a büntetőeljárás törvényben felsorolt szabadságkorlátozó kényszerintézkedések végrehajtását, annak előkészítését és megkezdését, a végrehajtáshoz kapcsolódó járulékos feladatokat, a végrehajtásban közreműködő szervek és személyek feladatait, a végrehajtás hatálya alatt álló személy jogi helyzetét (jogait és kötelezettségeit), társadalomba való visszavezetésének, illetve beilleszkedésének módszereit, a jogok és kötelezettségek érvényesítésének módját szabályozza. A bv. jog tárgyát képezi tehát a büntetések, a büntetőjogi intézkedések, a vagyoni jellegű hátrányok, a büntetés-végrehajtási nyilvántartások határidejére vonatkozó rendelkezések, az elmeállapot megfigyelésének, az ~~előzetes~~ letartóztatásnak, az ideiglenes kényszergyógykezelésnek a végrehajtása, valamint az utógondozás és a büntetés-végrehajtás garanciarendszere.

A bv. jog sajátossága tükrözi a végrehajtás hatálya alatt álló személy és a végrehajtást végző szerv kapcsolatának jogi tartalmát.

A szabadságvesztés végrehajtásának rendje

A szabadságvesztés végrehajtásának rendje a büntetés-végrehajtási rendszer legfontosabb tartalmi eleme, amely biztosítja és szolgálja a szankciók céljának megvalósítását. A szabadságvesztés kiszabása esetén a végrehajtási fokozat meghatározása az ítélező bíróság feladata. A büntető törvénykönyv fegyház, börtön, illetve fogház végrehajtási fokozatot állapíthat meg.

A **fegyház** a szabadságvesztés legszigorúbb végrehajtási módja. Az elítélt életrendje részleteiben meghatározott, állandó irányítás és ellenőrzés alatt áll. Eltávozása – a tényleges életfogytig tart szabadságvesztésre ítélték kivételével – kivételesen engedélyezhető. Biztonsági és rezsimkategóriába sorolása alapján a bv. intézeten belül a számára kijelölt helyen mozoghat, a zárka ajtaja nyitva tartható, a csoportos kulturális és sportprogramokon, valamint egyéb intézeti programokon részt vehet. A magánál tartható tárgyak köre, kapcsolattartásának gyakoriság és tartama, a személyes szükségleteire fordítható összeg mértéke eltérő lehet a fokozatosság elvét figyelembe véve. Mindemellett külső munkában kivételesen részt vehet abban az esetben, ha a külvilágtól munkavégzés alatt is elkülöníthető.

A **börtön** fokozat esetén az elítélt életrendje meghatározott, de már nem minden részletre kiterjedően. Irányítása és ellenőrzése e fokozatban is kötelező, de már viszonylagos önállósággal rendelkezik, például a bv. intézeten belül a kijelölt területeken szabadon járhat. Kivételesen engedélyezhető számára rövid tartamú eltávozás és ugyancsak kivételesen vehet részt intézeten kívüli munkavégzésben is.

A **fogház** a szabadságvesztés legenyhébb végrehajtási módja. Az elítélt a bv. intézet területén szabadon járhat (kivéve az intézet azon részeit, ahová az elítéltek belépése tilos). Az életrendje csak részben meghatározott, a reintegrációs programok kivételével a szabadidejét saját belátása szerint használhatja fel. Részt vehet továbbá intézeten kívüli munkavégzésben, rövid tartamú eltávozásban is.

Fiatalkorú fogvatartottak esetén a bíróság börtön, illetve fogház végrehajtási fokozatot állapít meg. Ezen különleges kategóriájú fogvatartott szabadságvesztés büntetésének végrehajtási

rendje az életkori sajátosságaikból fakadó eltérésekkel az általános szabályok szerint részletezett börtön és fogház rendjének felel meg. Mindezek mellett fiatalokkal szemben nem szabható ki tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés.

Az adott végrehajtási fokozat kiszabását követően a BVOP illetékes egysége kijelöli az elítélt számára (lehetőleg a lakóhelyéhez legközelebb eső) bv. intézetet az ítélet végrehajtása céljából.

A szabadságvesztés végrehajtásának célja

A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) megfogalmazása alapján a szabadságvesztés célja az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítésével, valamint a reintegrációs tevékenység segítségével az elítélt társadalomba való visszailleszkedése és a társadalom jogkövető tagjává válása.

A törvény a szabadságvesztés céljának meghatározása során – a Btk. rendelkezéseivel összhangban – különbséget tesz a határozott idejű és az ún. tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés között, és utóbbi esetében külön célt határoz meg, amely az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítésével a társadalom védelme.

Az európai börtönmodellekre jellemző alapelvek

A szabadságvesztés végrehajtásra vonatkozó általános szabályok alatt az alapvető végrehajtási elveket értjük, amelyek a büntetés-végrehajtás egész működésére hatnak, és valamennyi fogvatartottra, vagy többségükre kell, hogy vonatkozzanak.

A normalizáció elve

A normalizálás elve szerint a szabadságvesztés végrehajtási körülményeit, az elítélt életmódját, a fogvatartás feltételeit közelíteni kell a szabad életben lévő viszonyokhoz. Ez az elv kifejezi azt is, hogy a bebörtönzéseknek a szabadság elvonásából kell állni, továbbá ennek alapján az elítéltet lakóhelyéhez közeli intézetben kell elhelyezni. Amennyire „egyszerű” a jogi normalizálás megteremtése, olyan nehéz az ehhez szükséges jelentős anyagi befektetéshez kötött infrastruktúra átalakítása, különösen az elhelyezés tekintetében.

A nyitottság elve

A nyitottság elvén a fizikai izolációt oldó törekvést értjük továbbá a külvilággal való kapcsolat formájának erősítését, így széles tere van az egyházaknak, civil szervezeteknek, iskoláknak az egyes intézetek életében, a társadalmi beilleszkedést elősegítő tevékenység folyamatában.

Az intézetek elhagyásának legális formái (pl.: rövid tartamú eltávozás, kimaradás) mind ezt a célt szolgálják. De ide soroljuk a kapcsolattartás más formáit is, mint pl.: levelezés, telefonálás, látogató intézeten kívüli fogadása.

A nyitottságot növeli a sajtótermékek rendelésének lehetősége, rádió, TV műsorainak hallgatása, nézése, különböző előadók, művészeti csoportok, egyének intézeti fogadása stb.

A nyitottság szellemében megváltozott a kommunikáció, eltűnt a korábbi titokzatosság; a szakma törekedett a börtönön belüli tevékenység objektív bemutatására.

A felelősség és az önbecsülés elve

A nyitottság elve szorosan kapcsolódik a felelősség elvéhez, ami az elítélt önbecsülésének, önállóságának fejlesztését tűzi ki célul. Ehhez meg kell őrizni és fejleszteni kell a fogvatartott testi és szellemi képességeit, amit oktatási, foglalkoztatási programokon keresztül lehet elérni.

Az enyhébb végrehajtási szabályok (EVSZ), vagy az átmeneti részlegbe helyezés szintén lehet a felelősség kialakításának színtere. A börtön ebben a szerepben a társadalmilag elfogadható életvezetés kialakításához ad segítséget. Ennek az elemnek a megfelelő működését jelzi, hogy a 80-as, majd a 90-es években az évi többezres eltávozásról %-ban alig kifejezhető mértékben nem tértek vissza időben az intézetekbe. A felelősség elve szorosan következik abból, hogy az elítélt a végrehajtás alanya és nem tárgya.

A fokozatosság és a végrehajtás progresszív jellegének elve

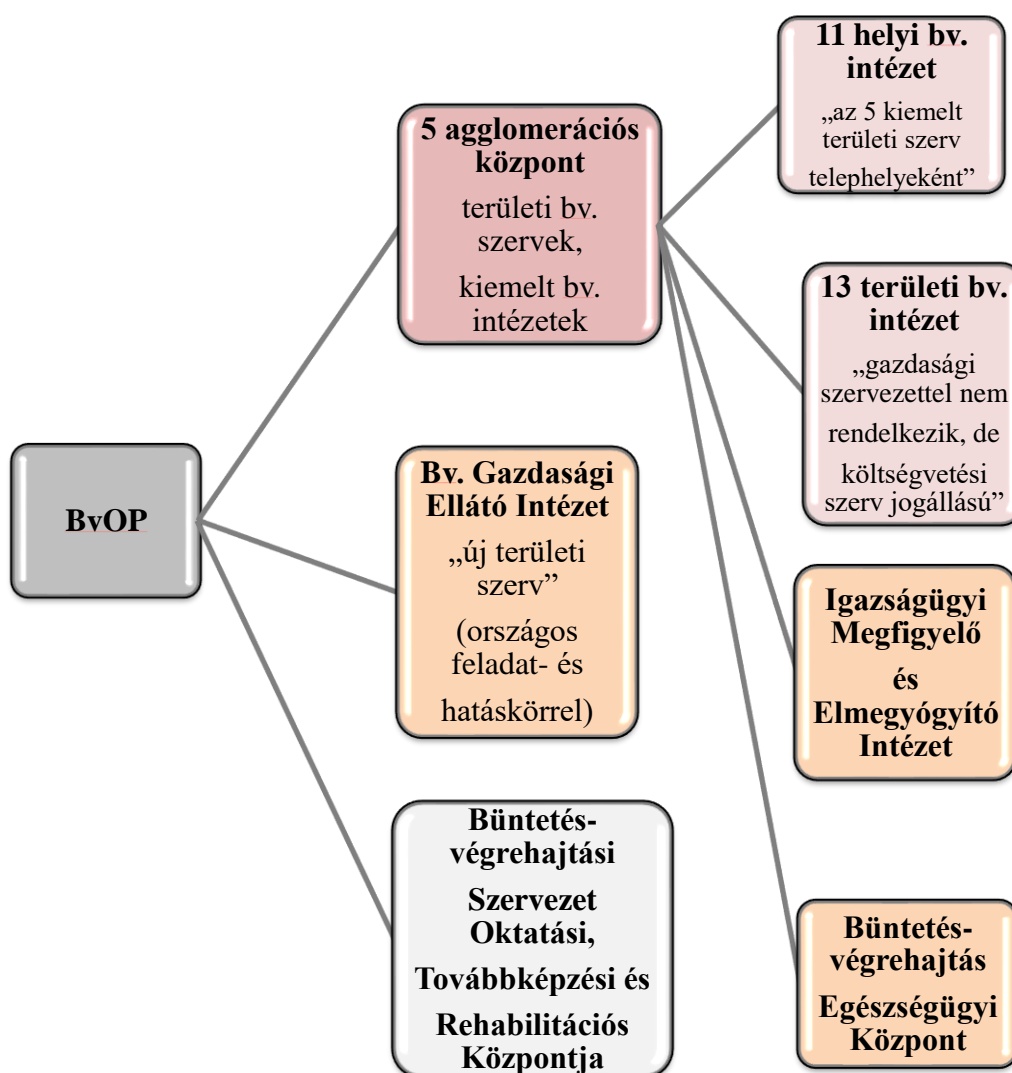
Az elítélt a szabadulása közeledtével fokozatosan enyhébb, a szabad élethez közelítő életkörülmények közé kerül, melynek feltétele, hogy a fogvatartott aktívan együttműködjön.

A végrehajtása egyéniesítésének elve

Az alkalmazott eljárásokat az elítélt személyiségéhez, egyéni képességeihez és szükségleteihez kell igazítani. A végrehajtás egyéniesítése nem azt jelenti, hogy a bv. intézet minden egyes elítéltet egyedi módon kezel, hanem a nemek és fokozatok szerinti elkülönítésen túl életkori, kriminológiai, biztonsági, reintegrációs és egészségügyi szempontok szerint is történik a csoportképzés, amelyeken belül az egyéniesítés érvényesítése az egyes csoportokon belül kialakított speciális kezelési, gondozási módszerek alkalmazásával történik.

A büntetés-végrehajtási szervezet felépítése

Az Európai Börtönszabályok a büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) struktúrájára és a bv. intézetek igazgatására vonatkozóan nem támasztanak részletes elvárásokat, csupán annyit mondanak ki, hogy a bv. intézeteknek hatóságok felelőssége alatt kell működniük, és hogy el kell választani a bv. szervezeti rendszerét más fegyveres- és rendvédelmi szervezetektől, valamint a bűnügyi nyomozástól.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság vezetése és tagozódása

- országos parancsnok

Helyettesei

- országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese
- országos parancsnok gazdasági és informatikai helyettese

A BVOP továbbá a Hivatalra, szolgálatokra, főosztályokra és osztályokra tagozódik.

A büntetés-végrehajtási szervezet jogállása

A bv. szervezet a külön törvényben meghatározott szabadság-elvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárású kényszerintézkedéseket, a szabálysértési elzárást, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozásával, az utógondozás keretében végzett börtönpártfogolási tevékenységgel és a feltételes szabadságra bocsátással összefüggésben elrendelt pártfogó felügyelői vélemény elkészítésével, valamint a feltételes szabadság tartamára törvény alapján fennálló vagy elrendelt pártfogó felügyelettel kapcsolatos pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó állami, fegyveres, rendvédelmi szerv.

A bv. szervezet a feladatainak törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez.

A bv. szervezet részére feladatot törvény határozhat meg.

A szolgálati jogviszony jellege

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) szabályozza a szolgálati jogviszony jellegét, amely alapján a bv. szervezetben hivatásos állományú tagok, rendvédelmi igazgatási alkalmazottak (a továbbiakban: rendvédelmi alkalmazottak) és munkavállalók teljesítenek szolgálatot.

A hivatásos állomány

A szolgálati viszony az állam nevében eljáró rendvédelmi szerv és a hivatásos állomány tagja között létrejött különleges közszolgálati jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő, a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályban és más jogszabályban meghatározott kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg.

A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó kötelmeit – a rendvédelmi szerv rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében – önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, akár életének és testi épségének kockáztatásával és egyes alapjogi korlátozásának elfogadásával teljesíti.

Rendvédelmi alkalmazottak

Az igazgatási jogviszony az állam nevében eljáró rendvédelmi szerv és a rendvédelmi alkalmazott között létrejött különleges foglalkoztatási viszony, amelyben mindkét felet a sajátos rendvédelmi körülményeknek megfelelő, az igazgatási jogviszonyra vonatkozó szabályban és más jogszabályban meghatározott kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg.

A rendvédelmi alkalmazottak az igazgatási viszonyból fakadó feladatait a rendvédelmi hivatás etikai alapelvek betartásával – a hivatásos állománnyal egyezően – köteles végezni. A rendvédelmi hivatás etikai alapelvek a hűség, a nemzeti érdek előnyben részesítése, a méltóság és a tisztesség, az előítéletektől való mentesség, a pártatlanság, a felelősségtudat, a szakszerűség, az együttműködés és az arányosság.

A rendvédelmi szervnél foglalkoztatott munkavállaló

A rendvédelmi szerv munkaviszonyt büntetlen előéletű, cselekvőképes, a munkakör betöltésére jogszabályban megállapított képesítési követelménynek, valamint biztonsági feltételeknek megfelelő személlyel létesíthet. A munkavállaló írásbeli titoktartási nyilatkozatot tesz, a munkavégzés a nyilatkozattételt követően kezdhető meg.

Szolgálati jogviszony létesítése

A Hszt. rendelkezései alapján szolgálati viszony azzal az önként jelentkező, cselekvőképes, állandó belföldi lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárral létesíthető:

- 1) aki a tizennyolcadik életévét betöltötte, és életkora – az e törvényben meghatározott kivételekkel – a hivatásos szolgálat rá irányadó felső korhatáránál legalább tíz évvel kevesebb,
- 2) aki rendelkezik a tervezett szolgálati beosztás besorolási osztálya szerint meghatározott iskolai végzettséggel és szolgálati viszonyra vonatkozó szabályban a szolgálati viszony létesítésének feltételeként meghatározott szakképzettséggel,
- 3) aki a hivatásos szolgálatra és a tervezett szolgálati beosztására egészségi, pszichikai és fizikai szempontból alkalmas,
- 4) akinek életvitele nem kifogásolható, és aki írásban tudomásul veszi, hogy azt a szolgálati viszony létesítését megelőző, valamint a szolgálati viszony fennállása alatti ellenőrizhetik,
- 5) aki elfogadja egyes alapvető jogainak e törvény szerinti korlátozását,
- 6) aki tudomásul veszi, hogy szolgálati viszonyának fennállása alatt szolgálata törvényes ellátását tudta és beleegyezése nélkül – a törvényben meghatározott esetekben és módon – a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv a Rendőrségről szóló törvény szerinti megbízhatósági vizsgálattal ellenőrizheti,
- 7) aki tudomásul veszi és elfogadja a hivatásos szolgálattal járó, szolgálati viszonyra vonatkozó szabályokban meghatározott kötelezettségeket és elvárásokat, valamint
- 8) akinél nem állnak fenn a szolgálati viszony létesítését kizáró körülmények.

A szolgálati viszony létesítését kizáró körülmények

Nem létesíthető szolgálati viszony azzal,

- aki büntetett előéletű,
- aki a betöltendő szolgálati beosztásnak megfelelő foglalkozástól eltiltás hatálya alatt áll,
- aki büntetlen előéletű, de a bíróság bűncselekmény elkövetése miatt büntetőjogi felelősségét jogerős ítéletben megállapította,
 - 1) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, ötévi vagy azt meghaladó végrehajtandó szabadságvesztés büntetés esetén a mentesítés beálltától számított tizenkét évig,
 - 2) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, öt évet el nem érő végrehajtandó szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított tíz évig,

- 3) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, végrehajtásában felfüggesztett vagy részben felfüggesztett szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított nyolc évig,
- 4) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott elzárás, közérdekű munka vagy pénzbüntetés esetén a mentesítés beálltától számított öt évig,
- 5) gondatlan bűncselekmény miatt kiszabott, végrehajtandó szabadságvesztés büntetés esetén a mentesítés beálltától számított nyolc évig,
- 6) gondatlan bűncselekmény miatt kiszabott, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított öt évig,
- 7) gondatlan bűncselekmény miatt kiszabott elzárás, közérdekű munka vagy pénzbüntetés esetén a mentesítés beálltától számított három évig,
- 8) akivel szemben a bíróság kényszergyógykezelést alkalmazott, a kényszergyógykezelést megszüntető végzés jogerőre emelkedésétől számított három évig,
- 9) akivel szemben a bíróság próbára bocsátást alkalmazott, a próbaidő, annak meghosszabbítása esetén a meghosszabbított próbaidő elteltétől számított három évig,
- 10) akivel szemben büntetőeljárás – ide nem értve a magánvádas vagy pótmagánvádoló vádindítványa alapján indult eljárást – van folyamatban, a büntetőeljárás jogerős befejezéséig,
- 11) aki korábban már állt szolgálati viszonyban és szolgálati viszonya a Hszt. 80. § (1) bekezdés *f)* vagy *g)* pontja, vagy a 86. § (2) bekezdés *b)–d)* pontja alapján szűnt meg, a szolgálati viszony megszűnését, továbbá – ha az később telik le – a büntetőjogi jogkövetkezmények megszűnését követő öt évig.

Alapvető jogok korlátozása

A hivatásos állomány tagja vállalja, hogy a hivatásos szolgálati jogviszonya alatt egyes alapvető jogai korlátozva vannak.

A szabad mozgás és tartózkodási hely szabad megválasztása

A hivatásos állomány tagja szolgálati érdekből kötelezhető arra, hogy szolgálatteljesítési időn kívüli elérhetőségét bejelentse, a tartózkodási helyéről a szolgálati előljárót tájékoztassa, szolgálatképes állapotát fenntartsa.

A hivatásos állomány tagja kötelezhető arra, hogy a külföldre utazását szolgálati elöljárójának bejelentse. A külföldre utazás korlátozása vagy megtiltása miatt felmerült költséget a hivatásos állomány tagja részére meg kell téríteni.

A hivatásos állomány tagja a tartózkodási helyéről – szabadsága ideje alatt is – a szolgálatteljesítési helyére visszarendelhető.

A visszarendelésre a szolgálati elöljáró jogosult. Nem rendelhető vissza a hivatásos állomány tagja, ha a visszarendelés a szolgálati feladat végrehajtásával arányban nem álló jog- vagy érdeksérelemet okozna. A visszarendelés miatt felmerült költséget a hivatásos állomány tagja részére meg kell téríteni. A visszarendelés miatt szolgálatban töltött időt a túlszolgálat szabályai szerint, a szabadság ideje alatt történő visszarendelés esetén a túlszolgálat szabályai szerint vagy a szabadság ismételt kiadásával kell ellentételezni.

A véleménynyilvánítás szabadsága

A hivatásos állomány tagja a részére kiadott parancsot, intézkedést – kivéve, ha azzal bűncselekményt követel el – nem bírálhatja, arról a jog- és érdekérvényesítő tevékenysége körén kívül véleményt nem mondhat, a szolgálati rendet és a fegyelmet sértő nyilatkozatot nem tehet, a sajtónyilvánosság igénybevételével hivatalos eljárásban magánvéleményt nem nyilváníthat.

A szolgálati rendet és a fegyelmet veszélyeztető sajtóterméket a hivatásos állomány tagja nem állíthat elő és nem terjeszthet, ilyen tartalmú plakátot, hirdetményt vagy emblémát nem függeszthet ki.

Az országos parancsnok szervezetszabályozó eszközben megtilthatja, hogy a hivatásos állomány tagja az internetes felületen magánszemélyként való megnyilvánulásakor, magánvélemény nyilvánításakor a hivatásos állományba tartozására vonatkozó adatot hozzon nyilvánosságra.

Ha a hivatásos állomány tagja a fenti rendelkezéseket megsérti, magatartását fegyelmi eljárásban kell vizsgálni.

A hivatásos állomány érdek-képviselői szerveinek tevékenységi körébe eső hirdetményei a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozhatók.

A hivatásos állomány tagja nem kötelezhető arra, hogy politikai nézeteiről vagy pártszimpátiájáról – közvetlenül vagy közvetve – nyilatkozatot tegyen. A hivatásos állomány tagját a szolgálati viszonyával összefüggő jogai gyakorlásában és előmenetelében a politikai nézetei vagy pártszimpátiája hátrányosan nem érintheti és abból előnye sem származhat.

Gyülekezési jog

A szolgálati helyen a gyülekezési jog alapján nyilvános rendezvény csak az állományilletékes parancsnok engedélyével tartható.

Nem engedélyezhető rendezvény a szolgálati helyen, ha az

- a) politikai célt szolgál,
- b) a szolgálati feladat, a szolgálati rend és fegyelem ellen irányul vagy azt bírálja,
- c) a rendvédelmi szerv iránti közbizalom megingatására alkalmas, vagy
- d) a rendvédelmi szerv feladataival ellentétes célra irányul.

A helyszínen szolgálatot ellátók kivételével a hivatásos állomány tagja egyenruháját

- a) a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésen nem viselheti, továbbá
- b) egyéb politikai rendezvényen, valamint a gyülekezési jog hatálya alá tartozó nyilvános rendezvényen csak a rendvédelmi szervet képviselő személyként, az állományilletékes parancsnok engedélyével viselheti.

Ha a hivatásos állomány a fenti szabályokat megsérti, magatartását fegyelmi eljárásban kell vizsgálni.

Egyesülési jog

A hivatásos állomány tagjai érdek-képviselési szerveket az egyesülési jog alapján hozhatnak létre, valamint csatlakozhatnak azokhoz. A hivatásos állomány tagjának joga, hogy gazdasági és társadalmi érdekei előmozdítása, védelme érdekében, mindennemű megkülönböztetés nélkül, másokkal együtt érdek-képviselési szervezetet alakítson, továbbá az általa választott szervezetbe – kizárólag az adott szervezet szabályaitól függően – belépjen, vagy az ilyen jellegű szervezetektől távol maradjon.

Az érdek-képviselési szervek e törvény keretei között szabadon működhetnek és gyakorolhatják jogosítványaikat. Sztrájkot azonban nem szervezhetnek, és tevékenységükkel – ideértve a rendvédelmi szerv működéséhez szükséges közbizalom fenntartásának veszélyeztetését is – nem akadályozhatják meg a rendvédelmi szerv jogszerű és rendeltetésszerű működését, a hivatásos állomány tagjának a parancs és az intézkedés végrehajtására vonatkozó kötelezettségének teljesítését.

A hivatásos állomány tagja nem csatlakozhat olyan szervezethez, amelynek tevékenysége a rendvédelmi szerv feladataival ellentétes.

Ha a hivatásos állomány tagja a fenti rendelkezéseket megsérti, magatartását fegyelmi eljárásban kell vizsgálni.

A hivatásos állomány tagja köteles a hivatásával össze nem függő, az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvény hatálya alá tartozó szervezettel fennálló, valamint újonnan létesülő tagsági viszonyát előzetesen, az állományilletékes parancsnoknak írásban bejelenteni. Az állományilletékes parancsnok a tagsági viszony fenntartását vagy létesítését írásban megtilthatja, ha az a hivatással vagy az ellátott szolgálati beosztással nem egyeztethető össze, vagy a szolgálat érdekeit sérti vagy veszélyezteti. Az állományilletékes parancsnok köteles a döntését megindokolni.

A hivatásos állomány tagja kamarai tagsághoz kötött tevékenység esetén tagja lehet az illetékes szakmai kamarának.

Az anyanyelv használata

A rendvédelmi szerveknél a szolgálati érintkezés nyelve a magyar. E korlátozáson túl a hivatásos állomány tagja anyanyelvét szabadon használhatja.

Választójog

A hivatásos állomány tagja nem lehet országgyűlési, európai parlamenti, helyi önkormányzati vagy nemzetiségi önkormányzati képviselő, és nem tölthet be főpolgármesteri, polgármesteri vagy alpolgármesteri tisztséget. A hivatásos állomány tagja haladéktalanul köteles az állományilletékes parancsnoknak bejelenteni, ha az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament tagjainak, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán jelöltként nyilvántartásba vették, a jelöltségtől való visszalépését, a tisztségbe való megválasztását, valamint annak elmaradását.

A hivatásos állomány tagja számára lehetővé kell tenni, hogy az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament tagjainak, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán, továbbá népszavazáson szavazhasson.

Ha a hivatásos állomány tagja szolgálati érdekből a szavazáshoz szükséges ideig nem tartózkodhat a lakóhelyén, erről őt a választás, népszavazás előtt legalább tizenöt nappal értesíteni kell. Ez esetben lehetővé kell tenni számára – ha a választásról szóló törvény másképpen nem rendelkezik –, hogy a szolgálatteljesítési helyén szavazhasson.

A munka és foglalkozás szabad megválasztása

A hivatásos állomány tagja szolgálati beosztásában a polgári szakképesítését a szolgálat ellátására vonatkozó szabályoknak megfelelően gyakorolhatja, valamint más

keresőfoglalkozást e törvénynek az összeférhetetlenségről szóló rendelkezések figyelembevételével folytathat.

A tulajdonjog gyakorlásának korlátozása

Az országos parancsnok vagy az állományilletékes parancsnok munkabiztonsági okból vagy a szolgálatellátás rendjének fenntartása és ellenőrizhetősége érdekében megtilthatja, hogy a hivatásos állomány tagja a szolgálatban a miniszteri rendeletben meghatározott egyes vagyontárgyakat, magáncélú telekommunikációs eszközöket, valamint meghatározott összeget meghaladó készpénzt vagy – a bankkártya kivételével – a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény szerinti készpénz-helyettesítő fizetési eszközt magánál tartson, továbbá korlátozhatja a magáncélú telekommunikációs eszközöknek a szolgálatellátás során történő használatát.

A büntetés-végrehajtás személyzete

A bv. szakemberei foglalkoztatásának fő kereteit a Hszt. és a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény adja meg.

A jogszabályi kereteken túl azonban számos szempontot figyelembe kell venni a személyzet kiválasztása és fejlesztése érdekében.

A Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program a személyzet fogalmát kiterjesztően értelmezi. Beleérti:

- mind a szűk értelemben vett közigazgatásban dolgozó kormánytisztviselőket,
- mind a katonákat és rendőröket, vagyis a fegyveres, illetve más hivatásos szolgálati állomány tagjait is,
- ezentúl, a személyzet fogalmába beletartozik mindenki, aki bármilyen jogviszony keretében rendszeresen, személyesen foglalkoztatva munkát végez a közigazgatás számára.

Ennek oka, hogy az erős állam elvét leginkább az szolgálja, ha a meghatározott közjogi alapokon álló említett életpályák fejlesztése közös elvek és értékek mentén történik.

Az egyes életpályák közötti átjárhatóságot hivatott biztosítani a közös képzés kialakítása is a Nemzeti Közszolgálati Egyetem megalakulásával, így a közszolgálaton belül a rendvédelem, a polgári közigazgatás, a honvédelem és a nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományának

képzése közös alapokra került. Ezzel már a felsőfokú szakemberképzés időszakában meg lehet alapozni a közös hivatástudatot, a szakma iránti elkötelezettséget.

Az Egyetem Rendészettudományi Karának jogelőde, a Rendőrtiszti Főiskola 1971 szeptemberében kezdte meg működését, és az oktatáshoz már 1972 szeptemberétől büntetés-végrehajtási képzés is társult. A büntetés-végrehajtási szakemberképzést gondozó Büntetés-végrehajtási Tanszék óriási energiát fordított és fordít jelenleg is arra, hogy a legkorszerűbb elméleti anyagot oktassa, amellet a hallgatók nevelésével, személyiségük formálásával közvetlenül, folyamatosan foglalkozzon. Szinte egyénre szóló differenciálással folyik az oktatás, a szakmára történő felkészítés, a hivatástudat erősítése. * Ennek eredményeként ma is a főiskolát végzett büntetés-végrehajtási tisztek alkotják a tiszti állomány legstabilabb magját.

A szakmára való felkészítés jegyében folynak képzések a Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási, Továbbképzési és Rehabilitációs Központjában (a továbbiakban: BVOTRK), ahol valamennyi új munkavállaló megfelelő ismereteket kap a szervezeti célokról, illetve arról, hogy ezen célok elérése érdekében milyen szerep hárul rájuk és szerepükhöz milyen felelősség tartozik. A képzési rendszer lépcsőzetes, amely alap-, és középfokú képzést, valamint felsőfokú szakvizsgára történő felkészítést foglal magába. Ezen szaktanfolyami rendszerű alap-, és középfokú képzés alternatívájaként, szintén a BVOTRK keretein belül lehetőség van az Országos Képzési Jegyzékben is szereplő bv. felügyelő és a bv. főfelügyelői szakképesítés megszerzésére.

A képesítési követelményeknek megfelelően végzik el a kötelezett munkatársak a különböző szakvizsgákat, elvégzik a vezetőképző tanfolyamokat, illetve részt vesznek a BVOP által szervezett éves szakmai továbbképzéseken.

*NKE (Nemzeti Közszolgálati Egyetem) Honlapja

A hivatásos állomány besorolása

A belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről szóló 31/2015. (VI.16.) BM rendelet (a továbbiakban: 31/2015. BM rendelet) alapján a hivatásos állományba történő kinevezéssel, a szolgálati beosztásba való kinevezéssel, a szolgálati beosztás módosításával, a magasabb szolgálati beosztásba helyezéssel, az alacsonyabb beosztásba helyezéssel és a vezetői kinevezéssel egy időben a hivatásos állomány tagját az adott szolgálati beosztás besorolási osztálya és besorolási kategóriája szerint, az elért fizetési fokozata alapján kell besorolni, egyidejűleg a besorolás alapján viselhető rendfokozatát megállapítani.

A bv. szervezet hivatásos szolgálati beosztási kategóriái az alábbiak:

Besorolási osztályok	Besorolási kategóriák
Vezetői	Kiemelt/Közép/Beosztott
Tiszti	A, B, C, D, E
Tiszthelyettesi	A, B, C, D, E

A hivatásos állomány illetménye

A hivatásos állomány tagja szolgálati viszonya alapján alapilletményből – amely a beosztási illetményből, szolgálati időpótlékból és hivatásos pótlékból áll –, továbbá az egyéb pótlékokból és teljesítményjuttatásból álló illetményre jogosult.

Beosztási illetmény

A beosztási illetmény a hivatásos állomány tagjának besorolása alapján megállapított fizetési fokozathoz tartozó illetményeszorzó és a rendvédelmi illetményalap szorzata.

Szolgálati időpótlék

A szolgálati időpótlék a hivatásos állomány tagját a szolgálati viszonyban eltöltött tizedik évtől kezdődően megillető, a szolgálatban eltöltött további öt évenként növekvő mértékű, a rendvédelmi illetményalap meghatározott százalékában megállapított illetményelem.

Hivatásos pótlék

Hivatásos pótlék a hivatásos állomány esküjében vállalt többletkötelezettségek és a szolgálati beosztással járó többlet-igénybevétel és -terhelés ellentételezését szolgálja. Mértékét a miniszter a rendvédelmi illetményalap 50-650%-a közötti értékben állapítja meg.

Egyéb pótlékok

- idegen nyelvtudási pótlék,
- a szolgálatteljesítés helyétől, idejétől és körülményeitől függő pótlék,
- az egészségügyi tevékenységet végzők pótléka.

Teljesítményjuttatás

A hivatásos állomány tagja az előző évi egyéni teljesítményértékelésének eredményétől függően, a szervezeti egység számára a szervezeti teljesítményértékelés eredménye alapján a személyi juttatás előirányzatán belül biztosított költségvetési keret terhére évente két alkalommal, április és szeptember hónapban, egyenlő mértékű teljesítményjuttatásban részesíthető. A teljesítményjuttatás tárgyévra meghatározott mértéke nem haladhatja meg a hivatásos állomány tagja alapilletményének háromszorosát.

A hivatásos állomány előmenetele

A hivatásos állomány tagjának a hivatásos pályán belátható, tervszerű előmeneteli lehetőséget kell biztosítani a besorolási kategórián belüli fizetési fokozatban és rendfokozatban, továbbá a magasabb szolgálati beosztás eléréséhez.

Az előmenetel általános feltételei:

- 1) az előírt képzési és továbbképzési kötelezettség teljesítése,
- 2) a jogszabályban meghatározott, elvárt teljesítményszint,
- 3) az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasság,
- 4) az előírt fizetési várakozási idő kitöltése,
- 5) a magasabb szolgálati beosztás ellátásához szükséges gyakorlati tapasztalat, valamint készségek és kompetenciák,
- 6) a pályázat útján betölthető szolgálati beosztás esetén pályázat benyújtása.

Fizetési fokozatba történő előresorolás feltételei:

- 1) a fizetési fokozatban a várakozási idő eltelt,
- 2) továbbképzési kötelezettség teljesítése,
- 3) legalább megfelelő teljesítményfokozatú teljesítményértékelés,
- 4) magasabb rendfokozathoz rendelt fizetési fokozat esetén kötelező a rendfokozati vizsga.

A hivatásos állomány teljesítményértékelése és minősítése

A hivatásos állomány tagjának szolgálatellátását, magatartását és a vele szemben támasztott követelményeknek való megfelelést évente egy alkalommal értékelni kell, továbbá év közben is teljesítményértékelést kell végezni, ha a hivatásos állomány tagjának szolgálati beosztása év közben megváltozik, vagy szolgálatra alkalmatlansága merült fel.

A tárgyévét lezáró egyéni teljesítményértékelés – az értékelt képességeinek és szolgálatteljesítéssel összefüggő személyes tulajdonságainak értékelését, valamint a szolgálati beosztás ellátására való alkalmasságára, további fejleszthetőségére és előmenetelre vonatkozó következtetést is tartalmazó – szöveges indokolással kiegészítve adja az értékelt tárgyévre szóló minősítését.

Az értékelő vezető a minősítésben:

- 1) kezdeményezheti az értékeltnek a vezetői és utánpótlási adatbankba való felvételére, vagy az abból való törlésére irányuló eljárást,
- 2) kezdeményezheti a szolgálati viszony módosítását,
- 3) megállapíthatja a szolgálati beosztás ellátására való alkalmatlanságot,
- 4) megállapíthatja a hivatásos szolgálatra való alkalmatlanságot, vagy
- 5) jogszabályban meghatározott egyéb intézkedéseket javasolhat.

A minősítést az állományilletékes parancsnok hagyja jóvá, amelyet ismertetni kell a hivatásos állomány tagjával, aki arra írásban észrevételt tehet, és az ismertetés megtörténtét aláírásával igazolja.

A minősítés megállapításai ellen, a teljesítményértékelés egyes elemeire is kiterjedően, a hivatásos állomány tagja szolgálati panasszal élhet. A minősítéssel szemben benyújtott szolgálati panasz a minősítésen alapuló munkáltatói döntés meghozatalára halasztó hatállyal bír.

Titoktartási kötelezettség

A bv. szervezet személyi állományának tagja a minősített adatot, valamint a tudomására jutott magántitkot köteles megtartani. A titoktartási kötelezettség alól jogszabály, valamint jogszabály felhatalmazása alapján, az abban megjelölt személy felmentést adhat.

Adatvédelemi alapelvek

Az adatvédelem célja biztosítani a bv. szervezet tevékenysége során a személyes adatok védelméhez fűződő alkotmányos alapjogon alapuló információs önrendelkezési jog érvényesülését, továbbá a bv. által kezelt személyes adatok jogosulatlan felhasználásának megakadályozását.

A bv. szervek szervezeti egységei és személyi állományának tagjai szolgálati feladataik ellátása körében személyes adatot csak a vonatkozó jogszabályok és belső normák előírásainak figyelembevételével, a következő alapelvek tiszteletben tartásával kezelhetnek úgy, hogy a jogszerű és célhoz kötött adatkezelés, annak minden szakaszában biztosítható és bizonyítható legyen. Tekintettel arra, hogy az adatfeldolgozó tevékenységéért az adatkezelő felelős, az alapelvek megfelelően vonatkoznak a bv. szervek megbízásából adatfeldolgozói tevékenységet végző természetes vagy jogi személyekre, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre, amit az adatfeldolgozóval kötött írásbeli szerződésben kifejezésre kell juttatni.

Felelősség elve

A bv. személyi állományának tagja fegyelmi, kártérítési, szabálysértési, illetve büntetőjogi felelősséggel tartozik a feladat- és hatáskörének gyakorlása során tudomására jutott személyes adatok jogszerű kezeléséért, az adatbiztonsági követelmények megtartásáért, különösen a bv. szervek nyilvántartásaihoz rendelkezésére álló hozzáférési jogosultságok rendeltetésszerű gyakorlásáért.

Célhoz kötöttség elve

Személyes adat kezelésére csak a bv. szervek jogszabályban meghatározott feladat- és hatáskörének gyakorlásához szükséges célból, jog gyakorlása vagy kötelezettség teljesítése érdekében van lehetőség. Törvényben elrendelt adatkezelés esetén kizárólag a felhatalmazást adó törvényben meghatározott célból kezelhető személyes adat. Az adatkezelésnek minden

esetben és az eljárás minden szakaszában meg kell felelnie a célhoz kötöttség elvének. A bv. szervek által kezelt vagy a hatáskörének gyakorlásához más adatkezelő által rendelkezésre bocsátott személyes adatok magáncélra történő felhasználása jogszabályellenes, nem megengedett.

Informatikai biztonságpolitika

Az informatikai biztonságpolitika célja, hogy a bv. szerv szervezeti egységei részére egységes és általános értelmezést adjon az elektronikus információs rendszerekben kezelt adatok bizalmassága, hitelessége, sértetlensége, rendelkezésre állása és funkcionalitása biztosítása érdekében követendő irányelvekre. Az irányelvek figyelembevételével meghatározható az elektronikus információs rendszerek biztonsági osztályba sorolása; kidolgozhatóak a konkrét, rendszer szintű informatikai biztonsági szabályozások, amelyek az elektronikus információs rendszerek teljes életciklusában meghatározzák a szabványos biztonsági funkciók tervezéséhez, megvalósításához, üzemeltetéséhez és megszüntetéséhez a szükséges alapelveket és követelményeket.

Az információ-biztonság kialakítása során alkalmazandó alapelvek

- 1) a törvényesség biztosítása;
- 2) megfelelés a nemzeti és nemzetközi szabványok, ajánlások, módszerek előírásainak;
- 3) a védelmi intézkedéseknek a kockázatokkal arányosan történő meghatározása;
- 4) a védelmi intézkedések költséghatékony kialakítása;
- 5) a megelőzés szemléletű biztonság kialakítása;
- 6) a biztonságtudatosság fokozása.

Bv. szervezet informatikai rendszere

Infrastruktúra felépítése

- Telephelyenként min. 4 db szerver - Windows Server 2008 R2:
 - 1) tartományvezérlő,
 - 2) állomány/nyomtató vezérlő,
 - 3) terminálszerver,
 - 4) alkalmazás-/adatbázisszerver.

Munkaállomások

- Vastagkliens (PC) - Windows 7,
- Vékonykliens – Elux.

Főnix Büntetés-végrehajtási programmodulok összessége

Modulok

1) Alap nyilvántartási modul – FŐNIX3

A modul a FANY rendszer alap nyilvántartási funkcióinak teljes kiváltását biztosítja.

A Bv. Specifikus tevékenységek „motorjaként” képes a munkafolyamatok vezérlését, irányítását ellátni úgy, hogy

- biztosítja a jogszabályban vagy szakutasításban meghatározott határidők és feltételek betartását,
- személyre szabott feladatszabást kínál a döntéshozói és a végrehajtói állomány számára,
- személyre szabott értesítési és figyelmeztetési rendszert biztosít a tevékenységekkel kapcsolatban,
- közhiteles nyilvántartásként archiválja, dokumentálja a tevékenység végzésének részleteit,
- megjelenésével, design-jával, gondos ergonómiájával a felhasználó bv. általi megbecsültségét képes éreztetni, kifejezni.

Bűnügyi nyilvántartó modul – FŐNIX BNYM

A modul tartalmazza a fogvatartott felhívásra történő előjegyzésétől a büntetés-végrehajtási intézetből (a továbbiakban: bv. intézet) történő szabadításig terjedő teljes időszakra vonatkozó bűnügyi adatokat, kiváltva ezzel a manuális nyilvántartásokat, továbbá bevezetésével megszűnt a párhuzamos adatrögzítés.

Felderítési tevékenységet támogató modul – FŐNIX ODIN

A fejlesztés eredménye elsősorban az adatbázisokban meglévő információk összefűzése, valamint hálózatok felrajzolásának támogatása.

Prediktív mérőeszköz modul – FŐNIX PME

A modul befogadási platformként funkcionál, tartalmazza a korábbi FŐNIX FANY rendszer vélemény, feljegyzés funkcióit, valamint a kockázat kezeléssel összefüggésben rögzített adatokat.

Elektronikus naplók – FŐNIX E-NAPLÓ

A modul a korábban kézzel írt papír alapú naplók, okmányok kiváltása elektronikus nyilvántartásokra. A kialakított elektronikus dokumentumok átláthatóbbá tették a szolgálati feladatokat.

Előállítások végzését támogató mobil rendszer – FŐNIX ETTR

A modul az előállítási tevékenység végrehajtását támogatja mobil alkalmazási felület biztosításával.

Fogvatartotti Ügyintézési Pontok – FŐNIX KIOSZK

Az ügyintézési pontok kialakításával, alapvető műveleteket, lekérdezéseket önállóan végrehajthat a fogvatartott, a számára hozzáférhető terminálon.

Ápolók tevékenységét támogató mobil rendszer fejlesztése (EMA)

A SAFE rendszerhez hasonlóan, egy külön mobil alkalmazásban kerül megjelenítésre az ápolói tevékenység végrehajtására.

Napi szolgálat feladatok tervezésének szoftveres fejlesztése (JARVIS)

Napi nyilvántartások beépítése a programba, amelyek megalapozzák a rendszeres adatszolgáltatásokat és kiváltják a manuális adatgyűjtéseket.

- 2) **Egészségügyi modul:** A bv intézetben fogvatartott személyek egészségügyi ellátásával kapcsolatos adatok nyilvántartására szolgáló modul.
- 3) **Élelmezés:** Élelmiszer raktár-nyilvántartás és a bv. intézetben fogvatartott személyek élelmezésével kapcsolatos feladatok, nyilvántartások vezetésére, elvégzésére.
- 4) **Okmány-, érték- és tárgyleletét kezelés (OÉT):** Azon okmányok, tárgyak, értékek nyilvántartása, amelyeket a bv. intézetben fogvatartott személyek nem tarthatnak, vagy nem akarnak maguknál tartani a zárkában.
- 5) **Ruházat kezelés:** A bv. intézetben fogvatartott személyek részére kiadott ruházati, zárka felszerelési eszközök nyilvántartása.
- 6) **Pénzügyi letétkezelés:** A bv. intézetben fogvatartott személyek pénzének kezelése.
- 7) **Munkaidő, munkadíj:** A bv. intézetben fogvatartott személyek munkáltatásával kapcsolatos nyilvántartások vezetésére szolgáló modul.
- 8) **Biometria:** Fogvatartotti fényképek és kártyák kezelése
- 9) **Kiétkező bolt kezelés:** A bv intézetben fogvatartott személyek letéti pénzük terhére vásárolhatnak termékeket (élelmiszer, tisztálkodó szerek stb.) A modulban a vásárlásokat lehet rögzíteni

SZTNYR (Személyügyi Támogató és Nyilvántartó Rendszer)

A Kormányzati Személyügyi Döntéstámogató Rendszer (a továbbiakban: KSZDR) a Kormány személyügyi információs rendszere. A rendszer kialakításának célja a korszerű emberi erőforrás-menedzsment kialakítása és működtetése. Az SZTNYR a személyügyi stratégiai cselekvési készséget erősítő, vezetés-irányítást támogató web alapú informatikai rendszer.

Elektronikus iratkezelés és a személyi állomány szolgálatszervezése

- Robotzsaru NOVA és Robotzsaru NEO.

Futár

- Az állami futárszolgálat rendszere, melyben a küldemények adatait rögzíteni kell.

Ügyviteli rendszer

- Forrás SQL: A gazdasági szakterületi nyilvántartási rendszere. Nem tartományintegrált távoli asztali kapcsolatos hozzáférés, külön felhasználói név, jelszó párossal kell belépni.

Szolgálati időrendszer

A hivatásos állomány tagja szolgálati beosztásától függően a rendvédelmi szerv szervezeti egységének jogszabályban meghatározott feladatai folyamatos ellátása érdekében

- 1) hivatali,
- 2) rugalmas,
- 3) folyamatos,
- 4) váltásos,
- 5) vezényléses, vagy
- 6) kombinált

szolgálati időrendszerben teljesíti szolgálatát.

Hivatali szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a szolgálati feladatok csak a nappali időszak meghatározott részében igénylik a szolgálat ellátását.

Rugalmas szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a szolgálati beosztással járó feladatok nem kötődnek kizárólag a hivatali szolgálati időrendszerben meghatározott időszakhoz, illetve amelyeknél a napi szolgálatteljesítés időtartama előre nem meghatározható és hullámzó jellegű.

Folyamatos szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a megszakítás nélküli működést igénylő feladatok ellátása fokozott figyelmet igényel, és a munkaterhelés viszonylag állandó, egyenletes.

A **váltásos szolgálati időrendszer** a folyamatos szolgálatteljesítést igénylő, folyamatos beavatkozási vagy intézkedési feladatok ellátására rendszeresített, továbbá a részben vagy egészben készenléti jellegű szolgálati beosztásokban alkalmazható.

Vezényléses szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, amelyeket olyan feladatokra rendszeresítettek, ahol a szolgálatteljesítési feladat ellátása időszakonként eltérő létszámot igényelhet, továbbá ahol a szolgálati feladatok rendes szolgálatteljesítés keretében történő ellátása előreláthatóan a hét bármely napján, annak bármely időpontjában szükségessé válhat.

A kombinált szolgálati időrendszer a váltásos, vezényléses és a hivatali szolgálati időrendszer kombinációjának függvényében alakul. A szolgálati időrendszer váltását a szolgálatteljesítési napot követő szabadidő letelte után lehet végrehajtani.

A hivatásos állomány tagjának szolgálatteljesítési időrendszerét az állományilletékes parancsnok határozza meg.

Együtműködés

A bv. szervezet a jogszabályok keretei között együtműködik a fogvatartás körülményeinek a figyelemmel kísérésére, a szabadulás után a társadalomba való beilleszkedés elősegítésére, a karitatív tevékenység végzésére, továbbá az egyéb büntetés-végrehajtási feladatok segítésére alakult börtönmissziókkal és egyesületekkel, az ilyen tevékenységet ellátó vallási közösségekkel, alapítványokkal, oktatási intézményekkel és személyekkel. Ha az ilyen szervezetek vagy személy a bv. szervezet rendjére és biztonságára vonatkozó jogszabályokat, vagy a bv. szervezettel kötött megállapodásban foglaltakat megszegik, a BVOP vagy a bv. intézet az együtműködést megszüntetheti.

A bv. szervezet a közrend és a közbiztonság, az élet- és vagyonbiztonság súlyos sérelme vagy annak közvetlen veszélye esetén, az intézkedésre jogosult rendvédelmi szerv kérésére – a büntetés-végrehajtás biztonságának veszélyeztetése nélkül – segítséget nyújt a közrendvédelmi feladatok ellátásához. A segítség nyújtására kizárólag a bv. szervezet és az intézkedésre jogosult szerv közötti megállapodás alapján, az abban foglaltak szerint kerülhet sor.

II. Szakmai szolgálati ismeretek

II/1. BV. jogi ismeretek

A büntetés-végrehajtás garancia rendszere

Az alapvető emberi jogokba való beavatkozás jogalapját a büntetőeljárásban meghozott jogerős ítélet teremti meg, a tényleges korlátozás azonban a végrehajtás során történik. A fogvatartottakkal való bánásmód akkor tekinthető törvényesnek, ha megfelel mind a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek, mind a nemzetközi egyezményekben megfogalmazott elvárásoknak.

A büntetés-végrehajtás külső ellenőrzését, felügyeletét a büntetés-végrehajtási bíró (a továbbiakban: bv. bíró), az ügyészség és az állampolgári jogok biztosa, valamint különböző hazai és nemzetközi, emberi jogi és civil szervezetek látják el, vagyis a büntetés-végrehajtás tevékenységét övező garanciarendszer több szervezet hatékony együttműködésére épül.

A büntetés-végrehajtási bíró

A fogvatartottak jogait és kötelezettségeit érintő, a szabadságvesztés büntetés végrehajtás alatt meghozható legfontosabb döntéseket egy, a végrehajtó hatalomtól független, az igazságszolgáltatás rendszerébe tartozó, speciális feladatokat ellátó bíróhoz, a bv. bíróhoz kell delegálni. A bv. bíró mindenkire nézve kötelező döntést hoz a lényeges jogkorlátozások mértékéről, időtartamáról. Változtathat az ítélő bíróság határozatán enyhítéssel vagy szigorítással, és jogorvoslati ügyekben is eljárhat.

A büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyész

Az Alaptörvény az ügyészség alkotmányos pozíciójának rögzítése mellett egyértelműen meghatározza az ügyészség főbb feladatait, azok közül is kiemelve többek között a büntetés-végrehajtás törvényessége feletti felügyelet gyakorlását.

Az ügyész ezen felügyeleti tevékenysége során bármely időpontban és helyen ellenőrizheti a törvényekben meghatározott joghátrányok és jogkorlátozások végrehajtásának, a fogvatartottakkal való bánásmódnak a törvényességét, a végrehajtás alatt állók jogvédelmére vonatkozó rendelkezések érvényesülését, közreműködik a bv. bíró eljárásában.

A törvénysértések a büntetőbírósági határozatok végrehajtásának késedelmét eredményezhetik, a büntetés célján túlmenő hátrányokat okozhatnak a végrehajtás hatálya alatt álló személy számára. A személyes szabadsággal összefüggő törvénysértések, mulasztások megszüntetése konkrét esetekben, egy jogállamban azonnali intézkedést igényel. A törvényességi felügyelet hatékonyságát a vizsgálati és intézkedési jogkör biztosítja. Éppen ezen okok miatt alakult ki már a régmúlt történelem folyamán, e területen a világ nagy részén évszázados klasszikus értékekkel is rendelkező sajátos ügyészi törvényességi felügyelet.

Az alapvető jogok biztosa

Az Alaptörvény értelmében az alapvető jogok biztosa az alapvető jogokkal kapcsolatban tudomására jutott visszaességekát kivizsgálja vagy kivizsgáltatja, orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez. Ezen kezdeményezéseinek, javaslatainak jogi hatása nincs, azonban a közvélemény ereje e kérdésben vitathatatlan. A bv. szervezetnek az alapvető jogok biztosával hagyományosan jó kapcsolata van.

Mint láthattuk, az alapvető jogok biztosa számára a törvényi szabályozás 2015. január 1-jétől új hatáskört állapít meg, a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód, vagy büntetés elleni ENSZ egyezmény fakultatív jegyzőkönyvéből (OPCAT) következő nemzeti megelőző mechanizmus működtetését.

A nemzeti megelőző mechanizmus feladatainak teljesítése érdekében 2015. január 1-jétől az alapvető jogok biztosa a kiegészítő jegyzőkönyvben előírt fogvatartási helyen szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot beadvány és felmerült visszaességek hiányában is rendszeresen vizsgálja. Az alapvető jogok biztosának hivatala Szervezeti és Működési Szabályzatának módosításával önálló szervezeti egységként jött létre az OPCAT Iroda, és ezzel el is indult az nemzeti megelőző mechanizmus működésének előkészítése.

A bv. szerv vezetőjének értesítése mellett a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyész, az alapvető jogok biztosa és megbízottja, az OPCAT Nemzeti Megelőző Mechanizmus Főosztály munkatársai, és a felügyeleti szerv tagjai jogosultak ellenőrizni.

A bv. szervek területére történő be- és kilépés, valamint a bv. szervek területén tartózkodás részletes szabályairól szóló 44/2007. (XI.19.) IRM rendelet 4.§ c) pontja szerint az országgyűlési biztos, továbbá az általa írásban megbízott személy hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személynek minősülnek. Az ellenőrzés során az OPCAT munkatársai, és a Megelőzési albizottság munkatársai az ellenőrzés helyszínén beléphetnek minden helyiségbe, ott kinyithatják bármelyik szekrényt, asztalfiókot. Az OPCAT ellenőrzéseit megbízottak, külső

szakértők, tolmácsok és tapasztalati szakértők (pl.: volt fogvatartottak) is végzik. Az OPCAT munkatársai és az ellenőrzést végzők a helyszínen, a bv. dolgozó felügyelete nélkül bárkivel beszélhetnek, ha ők az ellenőrzés helyszínén tartózkodnak, pl.: a hozzátartozókkal, az ügyvédekkel is. Az ellenőrzést végzők számára az ellenőrzés idejére külön helyiséget kell biztosítani. Az OPCAT ellenőrzést végzők az iratokba, egészségügyi dokumentumok fogvatartással kapcsolatos részébe is betekinhetnek, az ellenőrzés során megadott szempontok szerinti adatszolgáltatást részükre teljesíteni kell, az iratokról másolatot kérhetnek.

Az OPCAT tagja az előre be nem jelentett ellenőrzéseiket az adott helyszínre vonatkozó megbízólevél és vizsgálati terv alapján végzik, a látogatásra bármely napszakban sor kerülhet.

Nemzetközi ellenőrzés

A társadalom és a politika ellenőrzési mechanizmusai széles körben a büntetés-végrehajtásra irányulnak. A jogállamban a büntetésnek a magatartási korrekció funkcióját is be kell töltenie, oktató, nevelő, reszocializáló intézményként.

A büntetés-végrehajtás része a globális rendszernek is, hiszen egyre több a külföldi elkövető, akik valamely más ország állampolgárai. A börtönszabályok globális és regionális integrációja előrehaladott állapotban van.

Emellett a nemzetközi ellenőrzésnek is jelentős szerepe van – a fogvatartott az adott állam belső jogorvoslati lehetőségeinek kimerítése után – az Emberi Jogok Európai Bíróságához (EJEB) fordulhat.

Az elítélti jogok gyakorlása és a jogérvényesítés eszközei

Állampolgári és bv. jog legtöbbje csak személyesen gyakorolhatóak. Az általános jogérvényesítés eszközei: kérelem, panasz, kereset és fellebbezés.

Kérelem: a fogvatartott kérelmi lapon a reintegrációs tiszthez vagy az illetékes egységhez nyújtja be (ügyési ellenőrzés alkalmával szóban is kérhet meghallgatást a bv. ügyésztől).

Panasz: A fogvatartással összefüggő és attól független jogsérelem orvoslására érvényesíthető eszköz. Ha a szabadságvesztéssel összefüggésben merül fel panasz, akkor az adott bv. intézet szervezeti egységének vezetőjéhez fordulhat. Annak döntése ellen az intézetparancsnokhoz, illetve ha az intézetparancsnok hozta a sérelmes döntést, akkor a BVOP kijelölt szervezeti egységének vezetőjéhez fordulhat. Abban az esetben, ha ez utóbbi hozta a döntést, akkor vele szemben az országos parancsnokhoz, illetve végső esetben az illetékes miniszterhez fordulhat panasszal a fogvatartott.

Továbbá panasszal fordulhat a fogvatartott a fogvatartással kapcsolatban:

- a bv. ügyészhez,
- az alapvető jogok biztosához (ombudsmanhoz),
- illetve az illetékes nemzetközi szervekhez/szervezetekhez.

Bírósági felülvizsgálat: A sérelmezett határozat megtámadása érdekében lehet benyújtani a fegyelmi jogkör gyakorlója által hozott fegyelmi ügyben a bv. bíróhoz (csak magánelzárás fenyítés ellen). Minden más esetben a bv. bíró által hozott végzés ellen a II. fokú eljárásnak van helye.

Kereset: Minden olyan ügyben, ami nem kapcsolódik a szabadságvesztéshez vagy kártérítési eljárás esetén a fogvatartott keresetet is benyújthat.

Reintegrációs őrizet

A reintegrációs őrizet a társadalmi visszailleszkedést elősegítő eszköz, a börtönön kívül érvényesülő intézmény, melyet a bv. bíró határozattal engedélyez.

A reintegrációs őrizet célja, hogy az elítélt úgy illeszkedjen vissza a társadalomba, hogy a mindennapi élettel együtt járó helyzetekkel együtt éljen.

A szabadulás várható időpontja előtt reintegrációs őrizetbe helyezhető az elítélt, aki azt vállalja és gondatlan bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, ha szándékos bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, akkor ha

- 1) első alkalommal ítélték végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre,
- 2) elkövetett bűncselekménye nem személy elleni erőszakos bűncselekmény,
- 3) öt évet meg nem haladó szabadságvesztés büntetését börtön vagy fogház fokozatban töltötte,
- 4) és aki vállalja.

A reintegrációs őrizet időtartama gondatlan bűncselekmény elkövetése esetén legfeljebb egy év, szándékos bűncselekmény esetén legfeljebb tíz hónap, mely a szabadságvesztés időtartamába beleszámít.

A reintegrációs őrizet elektronikus távfelügyeleti eszközök alkalmazás mellett biztosítható.

A reintegrációs őrizetről bv. bíró dönt a bv. intézet előterjesztése vagy az elítélt kérelme alapján. A bv. bíró által kijelölt lakásban tartózkodhat, onnan eljárhat dolgozni, tanulni, illetve gyógykezelés céljából, az ott meghatározott időben és az ott meghatározott úti cél mellett. A bv. pártfogó felügyelő környezettanulmány végez, amelyről jegyzőkönyvet készít. Ha az őrizet helye nem az elítélt saját tulajdonában álló ingatlan, úgy a tulajdonos előzetes, befogadó nyilatkozata szükséges.

Nem helyezhető reintegrációs őrizetbe:

- 1) akinél további szabadságvesztést kell végrehajtani,
- 2) akinek a folyamatban lévő ügyében ~~előzetes~~ letartóztatását rendelték el,
- 3) a fogvatartása során engedélyezett reintegrációs őrizetet az elítéltnak felróható okból megszüntették,

- 4) az 1 évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztésből legalább 3, 1 évet meghaladó tartamú szabadságvesztésből legalább 6 hónapot nem töltött le,
- 5) a megjelölt lakás az elektronikus távfelügyeleti eszköz elhelyezésére alkalmatlan,
- 6) a bíróság vagy az idegenrendészeti hatóság a kiutasításáról rendelkezett.

A bv. szervezet az őrizetre vonatkozó szabályok megtartását a rendőrséggel együtt ellenőrzi. A reintegrációs őrizet megszüntetéséről a bv. szerv vezetőjének előterjesztése alapján a bv. bíróság határoz.

Társadalmi kötődés program

A társadalmi kötődés program alapvető feladata a szabad élethez közelítő fogvatartás megteremtése, a szabadulást követő befogadó környezet erősítése, szükség esetén biztosítása, a korábbi munkahelyre történő visszahelyezés elősegítése, amennyiben ez nem lehetséges, úgy új munkahely felkutatása.

Kiemelt feladata a társadalmi kapcsolatok erősítése, valamint a szabadulás utáni lakhatás megteremtése, mely sikerességének feltétele a reintegrációs tiszt és a bv. pártfog felügyelő szoros együttműködése. A programelemek megvalósításának eredményességét a reintegrációs tiszt és a bv. pártfogó felügyelő időszakosan ellenőrzi és értékeli, indokolt esetben módosítja.

A társadalmi kötődés programba be kell vonni, az az elítéltet,

- 1) akit első alkalommal ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre, és
- 2) a vétség miatt kiszabott szabadságvesztés tartama az egy évet nem haladja meg, és
- 3) kérelmezi a programba történő bevonását.

A társadalmi kötődés programba bevonható az az elítélt,

- 1) akit első alkalommal ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre, és
- 2) annak tartama a két évet nem haladja meg, és
- 3) az elítélt vagy védője kérelmezi a programba történő bevonását.

Nem vonható be a programba az az elítélt, akivel szemben

- 1) újabb szabadságvesztés végrehajtására érkezik értesítés, vagy
- 2) újabb büntetőeljárás indult.

A társadalmi kötődés programban a bv. pártfogó felügyelő feladata:

- 1) egyéni reintegrációs programot készít,
- 2) a programelemek megvalósulásának eredményességét ellenőrzi, értékeli, és indokolt esetben módosítja azokat,
- 3) háromhavonta jelentést készít a befogadó környezettel történő együttműködés eredményéről.

A társadalmi kötődés programban részt vevő elítélt sikeres reintegrációja elősegítésére különböző juttatásokra jogosult:

- havonta legalább öt, legfeljebb tíz nap eltávozáson vehet részt a munkavégzésben töltött idő kivételével,
- külső munkahelyen felügyelet nélkül is dolgozhat,
- tanulmányait a bv. intézeten kívül is folytathatja.

A társadalmi kötődés programba bevont elítélt köteles:

- a reintegrációs programban számára meghatározott szabályokat megtartani, és
- a bv. pártfogó felügyelővel együttműködni.

Amennyiben az elítélt a társadalmi kötődés program szabályait megszegi, a bv. intézet parancsnoka annak végrehajtását felfüggeszti. Utóbbira abban az esetben is sor kerül, ha az elítélttel szemben újabb szabadságvesztés végrehajtására érkezik értesítés és a büntetések nincsenek összbüntetésbe foglalva.

Jutalmazás

A jutalmazás a magatartás-szabályozás alapvető módszere, a kívánt viselkedés megerősítése. Rendeltetése az, hogy ösztönözzön a végrehajtás célját szolgáló szabályok betartására.

A jutalmazás akkor éri el célját, ha figyelembe veszi az elítélt adottságait, képességét, előmenetelét, ha az megfelelő időben történik, és ha fokozatos. A reintegráció fontos része a fogvatartottak jutalmazása, illetve a velük szemben alkalmazható fegyelmi fenyegetések.

Jutalomban részesíthető az elítélt:

- példamutató magatartásáért,
- a munkában elért eredményéért,
- tanulásban tanúsított szorgalmáért,
- a közösség érdekében végzett tevékenységéért,
- élet vagy jelentős anyagi érték megmentéséért,
- súlyos veszély elhárítása esetén.

Az elítéltnak adható jutalmak:

- fiataikorú esetén dicsérő oklevél,
- dicséret,
- kondicionáló terem díjmentes használata egytől három hónapig terjedő időtartamra,
- többletszolgáltatás térítési díjának megfizetése alóli mentesítés egy hónap időtartamra,
- telefonbeszélgetés térítésmentes biztosítása harminc perc időtartamban,
- telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás soron kívül,
- csomag vásárlása vagy fogadása soron kívül,
- látogatófogadás soron kívül, a látogatási idő meghosszabbítása,
- a személyes szükségleteire fordítható összeg növelése,
- pénzjutalom,
- tárgyjutalom,
- a végrehajtott fenyítés nyilvántartásból törlése,
- látogató büntetés-végrehajtási intézeten kívüli fogadása soron kívül,
- jutalom kimaradás,
- jutalom eltávozás.

Kizárólag a bv. intézet parancsnoka engedélyezheti:

- a végrehajtott fenyítés nyilvántartásból törlését,
- a látogató soron kívüli bv. intézeten kívüli fogadását,
- a jutalom kimaradást és jutalom eltávozást.

A bv. intézet parancsnoka által kijelölt vezető jogosult:

- a kondicionáló terem használatának díjmentes biztosítását,
- a személyes szükségletre fordítható összeg növelését,
- a pénzjutalom és tárgyjutalom adását

engedélyezni.

A reintegrációs tiszti jogosult

- dicséret szóban vagy írásban (nyilvántartásba is be kell jegyezni) adni,
- látogató soron kívüli fogadását, illetve látogatási idő hosszabbítását engedélyezni (alkalmanként max. 30 perc).

A bv. intézet parancsnokán kívül a jutalmazásra jogosult személyeket és az általuk adható jutalmakat az országos parancsnok intézkedésben határozza meg. Az elítélt jutalmazására a személyi állomány tagja tehet javaslatot.

Rövid tartamú eltávozás tartama rezsimhez kötött.

Eltávozás kizárólag akkor engedélyezhető, ha az elítélt a szabadságvesztésből a büntetés egyharmadát letöltötte, fegyházban legalább egy évet, börtönben legalább félévet, fogházban pedig legalább három hónapot. A szabadságvesztés figyelembe vett időtartamába a letartóztatásban töltött idő is beleszámít.

Az engedélyezett eltávozás beleszámít a szabadságvesztés időtartamába. Amennyiben az elítélt rendelkezik fizetett szabadsággal, akkor lehetőleg annak terhére kell engedélyezni.

Az eltávozás tartama évente fegyházban legfeljebb öt nap, börtönben legfeljebb 10 nap, fogházban 15 nap.

A **kimaradás** lehet csoportos (intézetparancsnok dönt kíséretéről) vagy egyéni, melynek elsődleges célja a családi kapcsolatok fenntartása, a szabadulás utáni munkahelyről gondoskodás, illetve a szabadulás utáni lakhatásról gondoskodás.

Jutalomként csak annak az elítéltnak engedélyezhető, aki a szabadságvesztésből:

- 1) fegyházban: a büntetésének minimum a felét,
- 2) börtönben: minimum 6 hónapot,
- 3) fogházban: minimum 3 hónapot letöltött, illetve
- 4) akit átmeneti részlegbe helyeztek.

A kimaradás időtartama maximum 24 óra lehet, az eltávozás idejére az elítélt letétben lévő pénzből az intézetparancsnok költőpénz kiadását engedélyezheti.

Nem engedélyezhető eltávozás, kimaradás, ha:

- 1) a Bv. törvényben meghatározott időtartam még nem telt el, vagy rezsimbe sorolása annak lehetőségét kizárja,
- 2) újabb büntető eljárás van folyamatban az elítélt ellen,

- 3) az elítélt erőszakos többszörös visszaeső,
- 4) a kockázatértékelése alapján a visszaesés kockázata vagy biztonsági kockázati besorolása magas,
- 5) a korábbi távolléte alatt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték; az ítélet jogerőre emelkedésétől számított minimum 3 évig,
- 6) a korábbi távollétéről önhibájából nem tért vissza, az intézetbe való visszaszállításától számított minimum egy évig,
- 7) korábbi távollétéről önhibájából késve tért vissza, illetve ittasan, vagy bódult állapotban visszatérve az intézet rendjét megzavarta, a visszaérkezésétől számított 6 hónapig.

Rövid tartamú eltávozás és kimaradás kivételesen engedélyezhető, ha fennállnak a tiltó rendelkezések, de az elítélt átmeneti csoportba került, vagy a várható szabadulása 4 hónapon belül esedékes, illetve ha a személyi/családi körülményei ezt különösen indokolják.

Rövid tartamú eltávozásra és kimaradásra bocsátott elítéltet igazolással kell ellátni és erről az eltávozásról értesíteni kell az elítélt tartózkodási helye szerinti illetékes rendőrkapitányságot.

Fegyelemi fenyítés

A szabadságvesztés büntetés alatt fegyelemi fenyítés alkalmazható, annál a fogvatartottnál, aki az intézet rendjét vétkesen megsérti, más fogvatartottat fegyelemi vétség elkövetésére szándékosan rábír, vagy más fogvatartott részére fegyelemi vétség elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt.

Továbbá, ha:

- 1) megsérti a fogvatartás rendjét és biztonságát,
- 2) megsérti a fogvatartottak kötelezettségére vonatkozó szabályok rendelkezéseit,
- 3) megszegi az intézet házirendjét,
- 4) nem tartja be a bv. szervezet személyi állománya tagjának, illetve a rendelkezési jogkör gyakorlójának utasításait,
- 5) előállításakor vagy egészségi intézménybe való átszállításkor nem tartja be az előállítást elrendelő szerv, vagy egészségügyi intézmény rendjére vonatkozó szabályokat,
- 6) megszegi a munkarendet, nem tesz eleget a munkáltató utasításainak,
- 7) saját életét/testi épségét veszélyeztető olyan cselekményt tesz, amely egyben a fogvatartás rendjét is sérti,

- 8) tiltott tárgyat tart magánál,
- 9) bódító hatás elérésére alkalmas készítményt állít elő, tart, vagy használ,
- 10) élelem átvételét vagy elfogyasztását az intézet rendjét vagy biztonságát sértő feltételhez köti.

A fenyítés célja, hogy a fegyelemsértést elkövetőt és a többi fogvatartottat visszatartsa újabb fegyelemsértés elkövetésétől, helyreállítsa a büntetés-végrehajtás rendjét és biztonságát, valamint, hogy a fegyelemsértést elkövetőt együttműködésre ösztönözze. Nemcsak a befejezett, hanem a kísérleti fázisú fegyelmi vétség is büntethető.

A bv. jog a következő fenyítési formákat ismeri:

- 1) feddés (a fogvatartott szóbeli vagy írásbeli figyelmeztetése, az intézet rosszallásának kifejezése),
- 2) személyi szükségletre fordítható összeg csökkentése, (hat hónapig terjedő időre maximum 50%-kal csökkenthető),
- 3) magánál tartható tárgyak körének korlátozása (legalább 1 hónaptól, legfeljebb 6 hónapig tarthat),
- 4) a bv. intézet által szervezett programokon való részvétel korlátozása, attól való eltiltása (legfeljebb 3 hónapig),
- 5) többletszolgáltatások (konditerem, hűtőszekrény, vízmelegítő) megvonása (legalább 1 hónap, legfeljebb 3 hónapig tarthat)
- 6) magánelzárás.

Magánelzárás, amely:

1) fegyházban dolgozó fogvatartott esetében	20 napig	} terjedhet.
2) fegyházban nem dolgozó fogvatartott esetében	25 napig	
3) börtönben dolgozó fogvatartott esetében	10 napig	
4) börtönben nem dolgozó fogvatartott esetében	15 napig	
5) fogházban dolgozó fogvatartott esetében	5 napig	
6) fogházban nem dolgozó fogvatartott esetében	10 napig	

A fegyelmi elkülönítést a fegyelmi jogkör gyakorlója engedélyezheti. A magánelzárás végrehajtása alatt engedélyezhető, hogy a fogvatartott dolgozzon, illetve oktatásban részt vegyen a fiatalokú elítélt. Magánelzárás terhes, kisgyermekes nővel szemben nem

alkalmazható. A fegyelmi elkülönítést hivatali időn túl, a fegyelmi jogkör gyakorlójának akadályoztatása esetén vagy halaszthatatlan esetben a biztonsági tiszt is elrendelheti. Ennek tényét írásban kell rögzíteni.

Magánelzárás végrehajtása alatt a fogvatartott:

- 1) kimaradásra, eltávozásra nem mehet,
- 2) nem küldhet, és nem kaphat csomagot,
- 3) védőjével való kapcsolattartást kivéve nem telefonálhat, és nem levelezhet,
- 4) nem fogadhat látogatót (kivéve lelkesz, szabadulás esetén leendő munkáltató, pártfogó, karitatív szervezet képviselője),
- 5) személyes szükségletére nem vásárolhat,
- 6) nem veheti igénybe a művelődési, sport, sajtótermék lehetőségeket.

A magánelzárást töltő elítélt jogosult:

- 1) a fenyítés végrehajtása alatt a büntetőeljárással kapcsolatos jogainak gyakorlására,
- 2) naponta 1 óra időtartamban szabadlevegőn tartózkodni,
- 3) férfi fogvatartott hetente, női fogvatartott hetente két alkalommal fürödni,
- 4) az intézetparancsnok engedélyével, felügyelettel, saját költségén súlyos beteg hozzátartozóját meglátogatni, valamint hozzátartozója temetésén részt venni,
- 5) 1 db könyvet, és ezen felül leveleit, családi fényképeit, vallási kegytárgyait (kivéve a nemesfémből készületeket) indokolt mennyiségben, valamint egy váltás alsóneműt és a parancsnok által meghatározott evőeszközeit magánál tartani,
- 6) étkezést (reggeli, ebéd, vacsora) követően dohányozni,
- 7) a jogi képviselőjével telefonon és levelezés formájában korlátlanul, személyesen a hivatali munkarend szabályainak betartása mellett kapcsolatot tartani,
- 8) külföldi fogvatartott – kérelme alapján – az illetékes külképviselőt felhívni.

A fenyítés kiszabásánál figyelemmel kell lenni a fegyelemsértés súlyára, a fogvatartott eddigi magatartására, a fenyítés céljára. Ennek megfelelően, ha a fogvatartott szabálysértést követett el, fegyelemsértésként kell elbírálni, viszont ha bűncselekményt is megvalósított, fegyelmi eljárás elindításával egyidejűleg feljelentést is kell tenni. A bv. intézet magánelzárást kiszabó határozata ellen a fogvatartott a bv. bírónál bírósági felülvizsgálatot kérhet. Ezt a határozat közzétekor azonnal be kell jelenteni, és halasztó hatálya van a fenyítés megkezdésére. A bv. bíró döntése viszont már jogerős határozatnak számít.

Feltételes szabadságra bocsátás

A feltételes szabadságra bocsátás egy olyan kedvezmény az elítélt számára, amellyel a szabadságvesztés büntetés végrehajtandó része csökken. Objektív feltétele a szabadságvesztés büntetés meghatározott tartamú részének kitöltése. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) a korábbihoz képest teljesen eltérően, már nem a végrehajtási fokozathoz, hanem az elkövető előéletéhez igazítja a feltételes szabadságra bocsátás időpontját. Újdonság az időbeliség, mely a Btk. 38.§ (2) bekezdésében szerepel. (Ha a feltételes szabadság nem kizárt, időpontja a büntetés $\frac{2}{3}$, visszaesőnél $\frac{3}{4}$ részének, de legkevesebb 3 hónap kitöltését követő nap.)

A feltételes szabadság lehetősége az elítéltet a büntetés-végrehajtás rendjének betartására is ösztönzi, ezáltal pedig elősegíti a személyzettel való együttműködést. A szabadságvesztésre ítélt feltételes szabadságra bocsátható, ha a büntetés- végrehajtása alatt tanúsított kifogástalan magatartására, valamint arra a készségére tekintettel, hogy törvénytisztelő életmódot fog folytatni, alaposan feltehető, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül is elérhető.

Az öt évet meg nem haladó szabadságvesztés kiszabása esetén különös méltánylást érdemlő esetben a bíróság ítéletében úgy rendelkezhet, hogy az elítélt a büntetés fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha az elítélt többszörös visszaeső. A törvény három hónapban állapítja meg azt az időpontot, amely letelte előtt egyáltalán nem bocsátható feltételes szabadságra az elítélt.

Nem bocsátható feltételes szabadságra:

- 1) a többszörös visszaeső, ha a szabadságvesztést fegyház fokozatban kell végrehajtani,
- 2) az erőszakos többszörös visszaeső,
- 3) aki a bűncselekményt bünszervezetben követte el,
- 4) akit olyan szándékos bűncselekmény miatt ítétek szabadságvesztésre, amelyet korábbi, határozott ideig tartó, végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, a végrehajtás befejezése vagy a végrehajthatóság megszűnése előtt követett el
- 5) aki a szabadságvesztést önhibájából nem kezdi meg.

Nem változott a feltételes szabadság tartama, amely azonos a büntetés még hátralévő részével, de legalább egy év. A Btk. új rendelkezésként vezeti be azt, hogy a bíróság ítéletében rendelkezhet úgy, hogy a feltételes szabadság tartamát legalább egy, legfeljebb három évvel meghosszabbíthatja.

A 40. § (1) bekezdése rendelkezik a feltételes szabadság megszüntetésének kötelező, a (2) bekezdés pedig a fakultatív eseteiről. A Bv. tv-ben a feltételes szabadságra bocsátás feltételei a Btk. rendelkezéseivel igazodnak. Itt kerülnek rögzítésre a feltételes szabadság melletti pártfogó felügyeletre és külön magatartási szabályok alkalmazására vonatkozó rendelkezések is.

A feltételes szabadságra bocsátás esedékessége előtt 2 hónappal az intézet előterjesztést tesz a bv. bíróhoz, aki meghallgatja az elítéltet, pártfogó felügyelői véleményt és rendelheti el, majd végzéssel határoz.

A következő szempontok alapján dönt a bv. bíró:

- 1) megtartotta-e az elítélt a bv. intézet rendjére vonatkozó szabályokat,
- 2) teljesítette-e az őt terhelő kötelezettségeket,
- 3) képességeire, egészségi állapotára tekintettel megfelelően, szorgalmasan dolgozott-e,
- 4) családjával és volt/leendő munkahelyével milyen kapcsolatot tart fenn,
- 5) korábbi életviteléhez képest a magatartásában és erkölcsi szemléletében bekövetkezett-e kedvező változás,
- 6) mutat-e készséget arra, hogy a jövőben törvénytisztelő életmódot fog folytatni,
- 7) felkészült-e a szabadulásra, intézkedett-e szállása, munkahelye érdekében.

A feltételes szabadságra bocsátás nem alanyi jog, erre csak akkor kerülhet sor, ha megalapozottan szolgálja a büntetés célját!

Amennyiben a bv. bíró nem bocsátotta az elítéltet feltételesre, akkor a feltételes szabadságra bocsátás iránti kérelmet az elítélt vagy a védője is kezdeményezheti, nem kell megvárni az intézet kezdeményezését. Ez utóbbi esetben a kérelmet a bv. intézet értékelő véleményével és javaslatával együtt 30 napon belül továbbküldi a bv. bíróhoz. Ha az egy éven belül ismételt előterjesztett kérelem új körülményekre nem hivatkozik, az értékelő vélemény és javaslat mellőzhető.

Életfogytig tartó büntetést töltőnél az elutasítást követően 2 éven belül újra meg kell vizsgálni, majd ezt követően évente.

Ha a bv. bíró az elítélt feltételes szabadságra bocsátását rendelte el, de a bv. intézet a feltételes szabadságra bocsátásának esedékességének napjáig arról értesíti, hogy az elítélt súlyos fegyelmi vétséget követett el, a bv. bíró a feltételes szabadságra bocsátást újból megvizsgálja, és ennek alapján a végzését hatályon kívül helyezheti.

Feltételes szabadság megszüntetése

Kötelezően, ha az elítéltet a feltételes alatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik. (Mindegy, hogy szándékos vagy gondatlan bűncselekmény miatt.)

A bv. bíró döntése alapján megszüntethető:

- ha az elítéltet egyéb (nem szabadságvesztés) büntetésre ítélik,
- ha a magatartási szabályokat megszegi.

Amennyiben a feltételes szabadságra bocsátást megszüntetik, akkor az eltöltött idő a szabadságvesztésbe nem számít bele.

Abban az esetben, ha a pártfogó felügyelet alá helyezett feltételes szabadságon levő elítélt a magatartási szabályokat megszegi, a pártfogó vagy a rendőrség a feltételes megszüntetése érdekében az ügyészhez fordul, és megjelöli a bizonyítási eszközöket. Amennyiben az ügyész megalapozottnak látja a megszüntetést, akkor az elítélt tartózkodási helye szerint illetékes bv. bíróhoz fordul ilyen célú indítvánnyal. Abban az esetben, ha az elítélt a hatóság elől elrejtőzött, vagy ettől tartani lehet, az indítvány benyújtása előtt az ügyész, benyújtása után a bv. bíró elrendelheti a szabadságvesztés ideiglenes foganatba vételét.

Utógondozás

Az utógondozás nem büntetőjogi intézkedés. Jellege szerint a bv. pártfogó felügyelő által nyújtott segítő tevékenység, amelynek megkezdését az utógondozott önkéntes kérelme alapozza meg, és az, a részéről bármikor megszakítható.

Az utógondozás célja az, hogy a szabadságvesztésből szabadultnak segítséget nyújtson a társadalomba beilleszkedéshez. Az utógondozás tartama legfeljebb egy év.

Az utógondozásnak az elítélt kérelmére van helye. A szabadságvesztésből szabadult elítélt segítséget és támogatást kérhet, különösen a munkába állásához, a letelepedéséhez, a szállásbiztosításához, a megkezdett tanulmányai folytatásához, gyógykezeléséhez és gyógyító eljáráshoz.

Az utógondozást a bv. pártfogó felügyelő végzi a helyi önkormányzatok, a munkáltatók, az elítélt társadalomba való beilleszkedését elősegítő, karitatív tevékenységet végző civil szervezetekkel, vallási közösségekkel, valamint egyéb önkéntes közreműködőkkel.

Az elítélt szabadulását követő munkavállalásának és lakhatásának elősegítése érdekében a bv. pártfogó felügyelő felméri a szabaduló elítélt befogadó környezete szerinti munkáltatókat, civil szervezeteket, vallási közösségeket, amelyek vállalják a szabaduló elítélt foglalkoztatásának, lakhatásának biztosítását.

Kockázatelemzési és Kezelési Rendszer

Az Európai Unió szabályozási rendszerében a progresszív rezsimszabályok előzményei, a klasszifikációs alapelvek találhatóak meg. A Bv. törvény eleget tesz az uniós elvárásoknak és a már régóta jelenlévő szakmai igényeknek akkor, amikor új alapokra helyezi a szabadságvesztés-büntetés végrehajtását. Egységes keretszabályba foglal egy olyan teljesen új rendszert, amelyet Kockázatelemzési és Kezelési Rendszernek (a továbbiakban: KEK Rendszer) nevezünk. Egységes keretszabályba foglalja továbbá a progresszív rezsimszabályokat, valamint a KEK Rendszer részét képező új intézményt, a Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézetet (a továbbiakban: KKMI).

A KEK Rendszer az elítélt visszaesési és fogva tartási kockázatának a felmérése, értékelése és kezelése érdekében kialakított és működtetett szakmai rendszer.

A kockázatelemzés olyan büntetés-végrehajtási szakmai tevékenység, amelynek során az elítélt vonatkozásában felmérésre és értékelésre kerül a rendeletben meghatározott kockázatcsoportok kockázati értéke.

A KEK Rendszer célja tehát a büntetés-végrehajtás hatékonyságának növelése, az eredményes reintegráció és a visszaesések számának csökkentése, minimalizálása.

A KEK Rendszer részei:

- a kockázatelemzésre szolgáló Prediktív Mérőeszköz,
- a kimutatott kockázatokra irányuló speciális kezelési programok, illetve
- a progresszív rezsimszabályok.

A KEK Rendszer alanyai

A KEK Rendszer alanyi köre a kockázatelemzés és kezelés résztvevői. A Rendszer egyik alanya az elítélt/előzetesen letartóztatott, aki a kockázatelemzés résztvevője, egyben a kezelésekből részvételre jogosult és kötelezett speciális ügyfél. Másik alanya a kockázatelemzést és kezelést végző szervezet, illetve a nevében jogszerűen és szakszerűen eljáró, elemzési, kezelési hatáskörrel és illetékességgel eljáró személy, illetve személyek.

A KEK Rendszer az elítéltek közösségét kockázatelemzés szempontjából két részre osztja a várható szabadulás tartama alapján:

- tizennyolc hónapot meghaladó tartamú,
- az ennél rövidebb tartamú szabadságvesztésre ítélték.

A KEK Rendszer tárgya

A KEK Rendszer tárgya a kockázatelemzés és a kezelés, azaz általánosságban a kockázatok meghatározása és mérése, mely magában foglalja a megállapított kockázatok elkerülését, a káros hatások csökkentését vagy a kockázat következményeinek meghatározását is.

A KEK Rendszer eszközei

A rendszer eszközei közé az Európában elfogadott, bevált kockázat-feltérési, elemzési, mérési, értékelési eljárások, módszerek tartoznak.

Ezek az alábbiak:

- 1) személyes interjúk, kérdőívek, szelektív tesztek,
- 2) KKMI kockázatértékelési összefoglaló jelentés,
- 3) KKMI kockázatértékelési újbóli jelentés,
- 4) KKMI kockázatértékelési zárójelentés,
- 5) intézeti kockázatértékelési jelentések,
- 6) kockázatba sorolás, illetve ezekről szóló iratok,
- 7) egyéniesített fogvatartási programterv.

A KEK Rendszer azonban nem csak a kockázatok felmérésére, hanem azok kezelésére is nagy hangsúlyt fektet. A kezelési elemnek is vannak saját eszközei, ezek azok a módszerek, programok, amelyek a kockázatelemzési rendszer működése alapján szükséglet-kielégítési, -kezelési tevékenységben valósulnak meg.

Ilyen kezelési eszközök:

- 1) progresszív rezsimrendszer, biztonsági kockázatba sorolás,
- 2) munkáltatás,
- 3) kapcsolattartás,
- 4) reintegrációt elősegítő programok,
- 5) oktatás, képzés, sport, művelődési programok,
- 6) vallási tevékenység,
- 7) jutalmazási rendszer, fegyelmi rendszer,
- 8) reintegrációs gondozás, társadalmi kötődés program,
- 9) fokozatváltás, feltételes szabadságra bocsátás.

Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézet

A KKMI a KEK Rendszer alapján elvégzi a törvényben meghatározott elítéltek kockázatelemző, valamint az egyéb reintegrációs programokat és döntéseket elősegítő vizsgálatát.

Az egy év hat hónapot meghaladó tartamú szabadságvesztésre ítélt személyt a KKMI-ben kell elhelyezni, ha várható szabadulásáig több mint egy év van hátra. A KKMI-ben az elítélt elhelyezése legfeljebb harminc napig tarthat, amit a KKMI főigazgatója indokolt esetben további harminc nappal meghosszabbíthat.

A KKMI-ben eltöltött időszak kockázatértékelési összefoglaló jelentéssel zárul, amely tartalmazza az elítélt befogadásakor mért általános – visszaesési és fogvatartási – kockázatát, meghatározza a kockázat csökkentéséhez szükséges egészségügyi, pszichológiai, biztonsági és reintegrációs feladatokat, amelyet a bv. intézetnek a reintegrációs tevékenysége során figyelembe kell vennie. Az elítéltet tájékoztatni kell a kockázatértékelési összefoglaló jelentés tartalmáról, valamint a javasolt visszaesési és fogvatartási kockázatot csökkentő reintegrációs programok igénybevételéről.

A KKMI elvégzi az elítélt újbóli kockázati csoportba sorolását a kiemelkedően magas kockázattal bíró elítéltek rezsimváltását megelőzően, és a fogvatartásra különös veszélyt jelentő események bekövetkezésében részt vevő elítéltek esetében.

A Bv. törvény eltérő rendelkezése hiányában az elítéltet szabadulása előtt legalább hat hónapon belül záró kockázatelemzési vizsgálatnak kell alávetni a KKMI-ben, amelynek időtartama húsz napig terjedhet, amelyet a KKMI főigazgatója további tíz nappal meghosszabbíthat. A záró kockázatértékelési jelentésben kell rögzíteni az elítélt szabadulásakor mért visszaesési kockázatát.

A bv. intézeti szakterületi véleményezést megelőzően a KEK Rendszer alapján kell eljárni a feltételes szabadságra és reintegrációs őrizetre bocsátáshoz készítendő előterjesztés megalapozása érdekében azzal, hogy a vizsgálatot az előterjesztés benyújtásának esedékességét megelőző két hónapon belül meg kell kezdeni.

Nem kell elvégezni annak az elítéltnak a záró kockázatértékelését:

- 1) aki nem 1 év 6 hónapot meg nem haladó szabadságvesztést tölt, és várható szabadulásáig több, mint egy 1 év van hátra,
- 2) aki az anya-gyermek részlegen van elhelyezve,
- 3) aki a társadalmi kötődés programban vesz részt,
- 4) aki a reintegrációs őrizetben van, vagy
- 5) akinél a fogvatartó bv. intézet ezt nem javasolja.

A KKMI a tevékenysége során keletkező fogvatartotti kockázatelemzéshez szükséges adatokat rendszerezi, elemzi, értékeli, indokolt esetben adatot szolgáltat a bv. ügyben döntésre jogosultak részére. Az elítéltről készült kockázatelemzési jelentéseket a fogvatartotti nyilvántartásban rögzíteni kell és a bv. intézet által az elítélttel kapcsolatban kezelt iratok között kell elhelyezni.

A KKMI új szakmai módszerek és eljárások kidolgozását is elvégzi.

II/2. Biztonsági ismeretek

A biztonsági tevékenység fogalma, területei és tartalma

A büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) biztonsági rendszere azon szabályok, valamint tárgyi, személyi és szervezeti elemek összessége, amely biztosítja a bv. szervezet jogszabályokban meghatározott feladatainak biztonságos körülmények közötti ellátását.

A bv. szervnek olyan biztonsági rendszert kell kialakítania, amely folyamatosan biztosítja:

- 1) a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését,
- 2) a bv. szerv őrzését, védelmét,
- 3) a személyi állomány tagjainak és a bv. szerv területén tartózkodók életének, testi épségének megóvását,
- 4) a jogszabályban meghatározott feladatok biztonságos körülmények közötti ellátását.

A bv. szerv biztonsági rendszerének elemei:

- 1) a bv. szervezet tevékenységére vonatkozó jogszabályok és alacsonyabb szintű rendelkezések,
- 2) a szervezeti elemek,
- 3) a rendelkezésre álló személyi állomány,
- 4) a biztonsági létesítmények, biztonsági berendezések, technikai és kényszerítő eszközök, megfelelően kitöltött digitális és egyéb okmányok

Ez egy komplex cselekvés, amely túlnyomórészt megelőző jellegű. Totális biztonsági rendszer nem létezik, a preventív jellegéből adódóan a döntéshozatal valószínűségeken, rizikóértékeléseken, mérlegeléseken alapul.

A biztonsági tevékenység területei:

- 1) külső őrzés,
- 2) belső őrzés, felügyelet, ellenőrzés,
- 3) szállítás, előállítás, és egyéb kísérés közbeni őrzés,
- 4) munkáltatás közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés,

- 5) egyéb biztonsági tevékenységek közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés.

A biztonsági tevékenységet ellátó személyi állomány

A biztonsági rendszer legfontosabb eleme, feltétele a személyi állomány, ennek több oka is van, az egyik fontos ok, hogy emberekkel kell bánni, foglalkozni, valamint ha a rendszer bármely eleme hiányos vagy hiányzik, a problémát a személyzetnek kell megoldania.

Mindazok a személyek, akik ebbe a körbe tartoznak, biztonsági tevékenységet látnak el, és ezzel közreműködnek a szükséges biztonság kialakításában. Természetesen egy intézetben minden állománytagnak vannak biztonsági vonatkozású feladatai, de vannak olyanok, akik kifejezetten biztonsági tevékenységet látnak el.

Dinamikus biztonság

A dinamikus biztonság mindazon tevékenységek összessége, amelyek a fogvatartottak személyiségének, viselkedésének, társas viszonyainak megismerésén, megértésén, befolyásolásán és életminőségük alakításán alapul. A fogvatartottak kontrolljának leghatékonyabb eszköze az emberi kapcsolatokon, a kommunikáción alapul. Ennek alapfeltétele a kommunikációs készségek megfelelő színvonala, valamint a személyzet közvetlen, vagy közvetett jelenléte.

A dinamikus biztonság kialakításában a személyzet minden olyan tagja szerepet kap, aki a fogvatartottakkal személyes kapcsolatba kerül. Ebből következően a személyzet szakmai felkészültsége, alkalmassága, emberi rátermettsége, morális integritása alapvetően meghatározza a dinamikus biztonság állapotát.

A dinamikus biztonság eszközei:

- 1) megfigyelés, értékelés, célorientált információs rendszer,
- 2) tájékoztatás,
- 3) napi élet racionális szervezése (házi és napirend),
- 4) törvényes és szakszerű bánásmód,
- 5) konfliktusok kezelése,
- 6) átlátható és következetes, valamint progresszív fegyelmezési és jutalmazási gyakorlat,
- 7) reagáló készség, a gyors és hatékony beavatkozás lehetősége,

- 8) életminőség átalakítás,
- 9) elhelyezés, ellátás, rezsimaktivitás.

Statikus biztonság

A statikus biztonság mindazon tevékenységek, eljárások és eszközök összessége, amelyek a fogvatartottak biztonságra veszélyes cselekményeinek fizikai megakadályozására, megszüntetésére vonatkoznak. A biztonsági rendszer alkalmazásával a bv. szerv biztonsága fenntartható, illetve helyreállítható. Az eljárások, tevékenységek, módszerek, eszközök összessége, amelyek együttes alkalmazásával észlelhetők, megelőzhetők, csökkenthetők, vagy megszüntethetők a biztonságot fenyegető tényezők.

A statikus biztonság eszközei:

- 1) a személyzet statikus biztonságra vonatkozó szaktudása, készségszintje,
- 2) a biztonsági tevékenységet szabályozó rendelkezések,
- 3) hír- és biztonságtechnikai berendezések,
- 4) kényszerítő és mozgáskorlátozó eszközök,
- 5) tűz-, munkavédelmi eszközök, védőfelszerelések,
- 6) biztonsági létesítmények (bástyafal, őrtornyok stb.),
- 7) építészeti megoldások.

A jelenlegi gazdasági környezetben a dinamikus biztonsági elemek alkalmazása kerül előtérbe és hosszú távon a biztonsági elvárások maradéktalan teljesülését is ez szolgálja.

FEGYVERES BIZTONSÁGI ŐRSÉG

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 1/2020.(II.21.) utasítása a büntetés-végrehajtási szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrsegről (a továbbiakban: FBŐ) kivonatos rész az alábbiakat határozza meg:

Az FBŐ létrehozását a Bv. szerv vezetője, a BVOP estében a Biztonsági Szolgálat vezetője az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese részére felterjesztett, indoklással ellátott előterjesztésben kezdeményezi, mely tartalmazza az FBŐ tervezett létszámát, a felállítási helyek számát, valamint az őrsegutastítás és őrutastítások tervezetét.

Az FBŐ létesítését az Országos Rendőr-főkapitányság határozattal engedélyezi.

Az FBŐ működése felett a rendészeti felügyeletet az Országos Rendőr-főkapitányság irányítása mellett az illetékes megyei rendőr-főkapitányságok, a szakmai felügyeletet az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese, a működés szakmai irányítását a BVOP Biztonsági Szolgálat végzi.

Az FBŐ tevékenységének irányítását a fegyveres biztonsági őrség Működési és Szolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) BM rendelet bizonyos részfeladatainak ellátása tekintetében az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese, a BVOP Biztonsági Főosztály vezetője, a BVOP vonatkozásában az őrségparancsnok és a bv. szerv vonatkozásában az őrségparancsnok-helyettes végzi.

Az őrségparancsnok:

Az őrségparancsnok a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) hatálya alá tartozó munkavállaló, aki felett a munkáltatói jogokat az országos parancsnok gyakorolja, szolgálatát a BVOP Biztonsági Szolgálatán teljesíti.

Az őrségparancsnok előjárója az FBŐ teljes személyi állományának, továbbá kizárólag az FBŐ-vel kapcsolatos feladatok vonatkozásában az őrségparancsnok-helyetteseknek. Az őrségparancsnok látja el a BVOP-n szolgálatot teljesítő fegyveres biztonsági őrök irányítását. Az őrségparancsnok helyettesítését akadályoztatása esetén a Biztonsági Szolgálat vezetője által kijelölt személy látja el.

Az őrségparancsnok-helyettes:

A Bv. szerv személyi állományába tartozó őrségparancsnok-helyettes látja el az FBŐ tevékenységének koordinálásával, szakmai irányításával és ellenőrzésével kapcsolatos őrségparancsnoki feladatokat. Az őrségparancsnok-helyettes a bv. szerv Biztonsági Osztálya vezetője.

A fegyveres biztonsági őrök szolgálatának tervezéséért és szervezéséért a BVOP-n az őrségparancsnok, a Bv. szervnél az őrségparancsnok-helyettes a felelős.

Az őrpáncsnok:

Az őrpáncsnok látja el az FBŐ tevékenységének napi szintű feladatait, eligazítja, ellenőrzi, beszámoltatja a szolgálatban lévő fegyveres biztonsági őroket. Az őrpáncsnok a BVOP-n a főügyeletes, a bv. szervnél a biztonsági tisztt.

A fegyveres biztonsági őr előjárója:

- a) a büntetés-végrehajtás országos páncsnoka;
- b) a büntetés-végrehajtás országos páncsnokának biztonsági és fogvatartási helyettese;
- c) a BVOP Biztonsági Szolgálat vezetője;
- d) a BVOP Biztonsági Főosztály vezetője;
- e) az őrségpáncsnok;
- f) az adott bv. szerv vezetője;
- g) az adott bv. szerv őrségpáncsnok-helyettese;
- h) az adott bv. szerv őrpáncsnoka.

Eligazítás

A fegyveres biztonsági őr részére az őrpáncsnok minden szolgálatba lépés előtt eligazítást tart, amelynek során a biztonságos szolgálatellátáshoz szükséges minden információt, adatot tudomására hoz.

Az őrpáncsnok az eligazítás kezdetén ellenőrzi, hogy valamennyi eligazításra kötelezett fegyveres biztonsági őr megjelent, ellenőrzi továbbá ruházatukat és szolgálatra való alkalmasságukat.

Hiányos felszereléssel, ápolatlan, nem megfelelő vagy a biztonságos szolgálatellátást veszélyeztető állapotban és ruházatban megjelentő fegyveres biztonsági őr szolgálatot nem láthat el.

Az őrpáncsnok a fegyveres biztonsági őroek felkészültségét az eligazítás alkalmával szúrópróbaszerűen köteles ellenőrizni.

Az őrpáncsnok gondoskodik a fegyveres biztonsági őr szolgálati jelvénye, fegyvere, lőszeres és felszerelése szolgálatba lépéskor történő kiadásáról és a szolgálat befejeztével történő bevonásáról.

Az FBŐ ruházata, felszerelése és fegyverzete:

Az FBŐ részére a 10M e. r. gyakorló ruházat mintájára rendszeresített formaruházaton állományjelzésként a „Büntetés-végrehajtás Fegyveres Biztonsági Őrség” felirat szerepel. Rendfokozati jelzés viselése nem megengedett. A fegyveres biztonsági őr a formaruhát a szolgálatellátás, illetve a képzések során köteles viselni. A fegyveres biztonsági őr karjelvénye formaruházatának részét képezi, melyet a bal felkaron, a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos személyi állománya részére rendszeresített karjelvénnyel megegyező helyen kell a felsőruházaton elhelyezni. Amennyiben a fegyveres biztonsági őr formaruházata önhibáján kívül vált használhatatlanná, a bv. szerv haladéktalanul gondoskodik a pótlásáról. A fegyveres biztonsági őr fegyverzeti szakanyaggal és EDR készülékkel történő ellátása a bv. szerv feladata. A fegyveres biztonsági őr részére egyéni felszerelésként bilincs, könnygáz, gumibot és lőfegyver kényszerítő eszköz biztosítható. A fegyveres biztonsági őr részére a bv. szervezetnél rendszeresített lőfegyverek közül kizárólag maroklőfegyver biztosítható.

II/3. Gazdasági ismeretek

Az államháztartás fogalma

Az államháztartás az állam gazdálkodási rendszerének egészét jelöli.

Azt a tevékenységet, amellyel az állam a bevételeit beszedi és összegyűjti az állami költségvetésbe, mint pénzalapba, majd azt felhasználja kiadásai teljesítésére, államháztartásnak nevezzük.

Az állam olyan feladatokat lát el a köz érdekében, amelyeket a gazdaság többi szereplői nem tudnának felvállalni, megoldani. Ezeket a feladatokat közfeladatoknak nevezzük.

A költségvetési szervek fogalma, jogállása

Az államháztartás körébe tartozó állami feladatokat részben vagy egészben a költségvetési szervek útján látják el.

A költségvetési szerv jogszabályban vagy az alapító okiratban meghatározott közfeladat ellátására létrejött jogi személy, amelynek alapítására, nyilvántartására, képviselőtére, szervezetére, működésére, irányítására, felügyeletére, átalakítására és megszüntetésére a törvényben, kormányrendeletben, valamint az egyes költségvetési szervekre vonatkozó jogszabályokban foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

A költségvetés végrehajtása, az operatív gazdálkodás, amely a bevételi és kiadási előirányzatok teljesítésén keresztül valósul meg. A vertikális folyamatok a gazdálkodás során egymásra épülő gazdasági események sorozatát jelentik.

A gazdasági események sorrendje a következő:

- 1) kötelezettségvállalás,
- 2) ellenjegyzés,
- 3) teljesítésigazolás,
- 4) érvényesítés, ellenőrzés,
- 5) utalványozás.

Kötelezettségvállalás

A költségvetési év kiadási előirányzatai terhére kötelezettségvállalásra az azokat terhelő korábbi kötelezettségvállalásokkal és más fizetési kötelezettségekkel csökkentett összegű eredeti vagy módosított kiadási előirányzatok mértékéig kerülhet sor.

A kötelezettségvállalás a kiadási előirányzatok terhére fizetési kötelezettség – így különösen a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítésére, szerződés megkötésére, költségvetési támogatás biztosítására irányuló – vállalásáról szóló, szabályszerűen megtett jognyilatkozat. A költségvetési szerv nevében kötelezettségvállalásra a költségvetési szerv vezetője vagy a költségvetési szerv alkalmazottjai közül általa írásban felhatalmazott személy jogosult.

A kötelezettségvállalás előtt meg kell győződni arról, hogy

- az szükséges és jogszerű-e a szakmai feladatellátáshoz,
- a kifizetéshez szükséges pénzügyi fedezet rendelkezésre áll-e,
- a lehetséges megoldások közül a leghatékonyabb, legcélszerűbb, leggazdaságosabb változatot választották-e.

A kötelezettségvállalás csak írásban, pénzügyi ellenjegyzés után történhet. Ellenjegyzés nélkül a kötelezettségvállalás érvénytelen.

Nem szükséges előzetes írásbeli kötelezettségvállalás az olyan kifizetés teljesítéséhez, amely

- értéke nem éri el a 100 ezer forintot,
- pénzügyi szolgáltatás igénybevételéhez kapcsolódik,
- egyéb fizetési kötelezettségnek minősül.

Az előzetes írásbeli kötelezettségvállalást nem igénylő kifizetések rendjét a kötelezettséget vállaló szerv belső szabályzatában rögzíti.

Ellenjegyzés

Az ellenjegyzés egy előzetes ellenőrzési folyamat, melynek során meg kell vizsgálni, hogy

- szabad költségvetési előirányzat biztosítja-e a fedezetet,
- a kötelezettségvállalás nem sérti-e a gazdálkodásra vonatkozó szabályokat.

A kötelezettségvállalás pénzügyi ellenjegyzésére feljogosított személynek a felsőoktatásban szerzett pénzügyi-számviteli végzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie.

A kötelezettségvállalást követően gondoskodni kell annak nyilvántartásba vételéről, és a kötelezettségvállalás értékéből a költségvetési év, és az azt követő évek szabad előirányzatait terhelő rész lekötéséről. A nyilvántartás tartalmazza legalább a kötelezettségvállalás nyilvántartási számát, a kötelezettségvállalást tanúsító dokumentum megnevezését, iktatószámát, keltét, a kötelezettségvállaló nevét, a jogosult azonosító adatait, a kötelezettségvállalás tárgyát, összegét, évek és előirányzatok szerinti megoszlását, a kifizetési határidőket, továbbá a teljesítési adatokat.

Teljesítésigazolás

A kötelezettségvállalás a tényleges teljesítéssel realizálódik (árut leszállítják, szolgáltatást igénybe veszik, a szakértői vélemény elkészül, a munkát elvégzik). A teljesítés igazolása során okmányok alapján ellenőrizni, igazolni kell a kiadások teljesítésének jogosságát, összecszerúségét, ellenszolgáltatást is magában foglaló kötelezettségvállalás esetében annak teljesítését. A teljesítést az igazolás dátumának és a teljesítés tényére történő utalás megjelölésével, az arra jogosult személy aláírásával kell igazolni. A teljesítés igazolására jogosult személyeket a kötelezettségvállaló írásban jelöli ki. A törvényben meghatározott kiadások körében a költségvetési szerv belső szabályzata lehetővé teheti a teljesítés igazolásának mellőzését (jogszabályon, jogerős vagy fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható bírósági, hatósági döntésen, vagy más, a fizetési kötelezettség összegét vagy az összeg megállapításának módját, továbbá a felek valamennyi jogát és kötelezettségét megállapító kötelező előíráson alapuló fizetési kötelezettség esetében van erre mód).

Érvényesítés, ellenőrzés

Az érvényesítés az a tevékenység, melynek során a teljesítés igazolása alapján – vagy annak hiányában is, ha arra nem volt szükség – az érvényesítő ellenőrzi az összecszerúséget, a fedezet meglétét és azt, hogy a megelőző ügymenetben a költségvetési gazdálkodási és számviteli előírásokat, továbbá a belső szabályzatokban foglaltakat megtartották-e. Amennyiben az érvényesítő a vizsgálat során az ott megjelölt jogszabályok, illetve a kötelezettséget vállaló szerv belső szabályzatainak megsértését tapasztalja, köteles ezt jelezni az utalványozónak. Az érvényesítés nem tagadható meg, ha ezt követően az utalványozó erre írásban utasítja. Az érvényesítésnek tartalmaznia kell az érvényesítésre utaló megjelölést, a megállapított összeget, az érvényesítés dátumát és az érvényesítő aláírását. Az érvényesítésre jogosult személyekre, valamint azok kijelölésére speciális pénzügyi szakképesítést ír elő a jogszabály.

Utalványozás

Az érvényesítést követi a kifizetések elrendelése, az utalványozás. Utalványozni csak az érvényesítést követően és csak írásban szabad.

Nem kell utalványozni:

- 1) a termék értékesítéséből, szolgáltatás nyújtásából – számla, egyszerűsített számla, számlát helyettesítő okirat, készpénzáttalás alapján – befolyó, valamint a közigazgatási hatósági határozaton alapuló bevétel beszedését,
- 2) a fizetési számla vezetésével és az azon végzett műveletekkel kapcsolatban a számlavezető által felszámított díjakkal, költségekkel kapcsolatos kiadásokat,
- 3) az európai uniós forrásokból nyújtott támogatások jogszabály szerinti lebonyolítási számláról történő kifizetését,
- 4) a fedezetkezelői számláról, valamint – a fedezetkezelői számlára történő átutalás esetén – az építetói fedezetbiztosítási számláról történő kifizetéseket.

Az utalványozásra jogosultakra a kötelezettségvállalás jogosultjainál ismertetett szabályokat kell alkalmazni. Költségvetési szerv nevében ennek megfelelően elsősorban a költségvetési szerv vezetője jogosult az utalványozásra. Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV törvény és az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011 (XII.31.) Kormányrendelet az utalványozás érvényességéhez nem írja elő az ellenjegyzés szükségességét. Azonban a Belügyminisztérium fejezet költségvetési gazdálkodásának rendjéről szóló 4/2015. (IV.10.) BM utasítás tartalmazza ezt az előírást, ezért a bv.-nél az utalvány ellenjegyzése is szükséges. Utalványozni az okmányra rávezetett záradék formájában vagy külön írásbeli rendelkezéssel lehet.

Összeférhetlenségi szabályok

A költségvetés végrehajtása, az előirányzatok teljesítése a felelős, megbízott személyek részéről döntéseket, elengedhetetlen intézkedéseket igényel. Ezeket a döntéseket csak megfelelő szabályozottság, dokumentáltság mellett szabad végrehajtani. A rendelkező és az ellenőrzést végző személyek különválása érdekében a jogszabály összeférhetlenségi szabályokat fogalmaz meg. Ezek célja, hogy a pénzügyi teljesítésére két, egymástól független személy intézkedése nyomán kerüljön sor.

A pénzkezeléshez kapcsolódó összeférhetlenségi szabályok.

- 1) A pénztárosi munkakört csak e feladatok ellátására alkalmas, erkölcsi bizonyítvánnyal, büntetlen előéletet igazoló személy tölthet be.
- 2) A pénztárosi munkakört nem töltheti be az, aki összeférhetlenség címén
 - a bankszámlák felett aláírási joggal vagy utalványozási joggal rendelkezik,
 - bérelszámolási munkakört ellátó munkavállaló.
- 3) A kötelezettségvállaló és az ellenjegyző, illetve az utalványozó és az ellenjegyző – ugyanarra a gazdasági eseményre vonatkozóan – azonos személy nem lehet.
- 4) A pénztáros nem kaphat utalványozási jogosultságot.
- 5) Az érvényesítő és a pénztárellenőr nem lehet ugyanazon személy.
- 6) Az érvényesítő személy nem lehet azonos a kötelezettségvállalásra, utalványozásra és szakmai teljesítésigazolásra jogosult személlyel.
- 7) Kötelezettségvállalási, érvényesítési, utalványozási, pénzügyi ellenjegyzési feladatot nem végezhet az a személy, aki ezt a tevékenységet közeli hozzátartozója, vagy a maga javára látná el.

A központi ellátási rendszer

A fogvatartottak munkáltatása a reintegráció rendkívül fontos eszköze. Mindamelllett, hogy rendszeres életvitelhez szoktat, elősegíti a család iránt érzett felelősség növekedését is, az otthoniak támogatását, a szabadulásra való tartalékolást, a jóvátétel lehetőségét. 2011 első félévében a Kormány megvizsgálta a foglalkoztatás helyzetét. Megállapítást nyert, hogy a vizsgálatot megelőző években csökkent a foglalkoztatott fogvatartottak száma, és ezzel párhuzamosan a tartási költségekhez való hozzájárulás összege is. A gazdasági társaságok komoly működési-gazdálkodási nehézségekkel küzdöttek, a 12 társaságból 5 jogelődje csőd közeli helyzetbe került. A tendencia megfordítására, azaz a bevétel növelésére, és ezzel a költségvetési források iránti igény csökkentésére számos megoldási javaslat (pl.: a társaságok összevonása közüzemmé, agrár cégcsoport létrehozása) nem vezetett eredményre. Megfelelő forrás, illetve piacképes új profil hiányában a társaságok költségeiket csökkentették, az üzemi méreteket szűkítették, ezen túl a veszteség minimalizálására törekedtek.

Megoldást a 2011. július 1-jén hatályba lépett, a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási

kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről szóló a 44/2011. (III.23.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet), valamint a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről szóló 9/2011. (III.23.) BM rendelet jelentette, amelyek a fogvatartottak kötelező foglalkoztatásának feltételeit helyezi új alapokra, azáltal hogy az így előállított termékeknek piacot, ezáltal a társaságoknak egy tervezhető, állandó árbevételt biztosít.

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény (a továbbiakban: Bvszt.) 35. §. (1) bekezdés b) pontjában szereplő felhatalmazás alapján kiadott Korm. rendelet alapvető célja a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása, mint kiemelt közfeladat ellátásának elősegítése, és a központi államigazgatási szervek meghatározott körének részére megfelelő minőségű termékek és szolgáltatások biztosítása. A Korm. rendelet az ellátási kötelezettséget két dimenzióban határozza meg, egyrészt a Bvszt. 9/A §. (2) bekezdésében megfogalmazott felhatalmazás szerint közszolgáltatáson alapuló, a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: a közbeszerzési törvény) szabályainak megfelelő ellátási kötelezettséget szabályozó, másrészt a közbeszerzési értékhatárt el nem érő, kizárólagos jog alapján nyújtandó közszolgáltatási ellátást szabályozó fő részből áll.

A vonatkozó rendeletekben foglalt feladatok végrehajtására, koordinálására a Kormány a BVOP-t jelölte ki, mint Központi Ellátó Szervet (a továbbiakban: KESZ).

A rendeletek hatálya alá tartozó – a fogvatartottak munkáltatása keretében biztosítható – termékek előállítása és szolgáltatások nyújtása a kötelező foglalkoztatás keretében, a büntetés-végrehajtási gazdasági társaságok közreműködésével valósul meg. Az ellátórendszer működtetése elősegíti a költségvetési források optimális felhasználását, ennek keretében közfeladatként megvalósul a fogvatartottak foglalkoztatása, illetve nagymértékben elősegíti az önellátás felé történő pozitív irányú elmozdulást. Mindezek mellett igen lényeges körülmény a költségvetési források hatékony felhasználása is, mivel a költségvetési szervek egyes beszerzéseinek a fogvatartottakat foglalkoztató gazdasági társaságokhoz történő irányításával az állam költségvetési forrásból két feladatot is tud finanszírozni. A rendeletek alkalmazása révén a költségvetési szerv hozzájut az egyébként is beszerezni tervezett termékhez, illetve

szolgáltatáshoz, ezzel párhuzamosan a gazdasági társaság megrendeléshez juthat. A biztos megrendelés-állomány és ezen keresztül a munkával történő folyamatos ellátás mellett a gazdasági társaságok jelentős bevételre tehetnek szert, mely lehetőséget biztosít egyrészt fejlesztések végrehajtására, másrészt a foglalkoztatott fogvatartottak számának növelésére. Mindezek eredményeként 2012-ben megszűnhetett a gazdasági társaságoknál a fogvatartottak foglalkoztatásából eredő többletköltségek részbeni ellentételezését célzó költségvetési támogatás.

A jogszabályokban előírt feladatok teljesítése érdekében a BVOP-n kialakításra került a Központi Ellátási Főosztály, mely a hivatkozott rendeletek hatálybalépését követően a jogszabályokban megjelölt kedvezményezetti körbe tartozó költségvetési szervek (a továbbiakban: kedvezményezettek) ellátási igényeinek teljesítése érdekében megkezdte a központi ellátással kapcsolatos feladatok végrehajtását.

A szabályozással létrehozott új ellátórendszer részére az alábbi célok elérése került meghatározásra:

- 1) a foglalkoztatott fogvatartottak számának növelése, hosszabb távon a teljes foglalkoztatás megközelítése,
- 2) a fogvatartottak részéről a tartási költségeikhez történő hozzájárulás növelése,
- 3) a rendszeres életvitelhez, munkához szoktatás, szakmai képzés útján a szabadulás utáni társadalmi beilleszkedés elősegítése,
- 4) a közfeladat ellátását biztosító közvetlen költségvetési támogatási szükséglet csökkentése, megszüntetése,
- 5) a költségvetési források hatékonyabb felhasználása (fogvatartotti foglalkoztatás és állami szervek ellátása),
- 6) a bv. szervezet önellátásának megteremtése, fejlesztése.

A szabályozás szerint létrehozott, a bv. szervezet által a központi államigazgatási és a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek, egészségügyi, szociális intézmények, valamint a honvédség részére nyújtandó természetbeni ellátás a közfeladat végrehajtásának legfőbb eszközrendszere. Ennek alapvető célja, hogy a bv. gazdasági társaságok számára – az eredményes működést megalapozó – tervezhető, kiszámítható megrendelés-állományt biztosítson úgy, hogy az a kedvezményezett számára is előnyös legyen. A fogvatartottak ellátásában felmerülő szükségletek minél szélesebb körében lehetővé teszi a részvételükkel

előállított termékek és szolgáltatások felhasználását (önellátás az élelmezési alapanyagok egy részében, ruházati és egyéb felszerelési tárgyokban, lábbelik, zárka-felszerelési tárgyak tekintetében stb.), és az ellátási körbe tartozó központi államigazgatási-, egészségügyi-, honvédelmi, valamint a rendvédelmi szervek tekintetében az ellátáshoz szükséges költségvetési források kettős feladatot ellátó felhasználását biztosítja.

II/4. Személyügyi ismeretek

A 2015. évi XLII. törvény szervei hatálya kiterjed:

- rendvédelmi szervekre (2010. évi XLIII. tv.),
- rendvédelmi feladatokat ellátó egyéb szervekre.

A 2010. évi XLIII. tv. szerinti rendvédelmi szervek:

- 1) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv,
- 2) a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatok ellátó szerv,
- 3) a terrorizmust elhárító szerv,
- 4) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,
- 5) a büntetés-végrehajtási szervezet,
- 6) a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok,
- 7) az idegenrendészeti szerv.

Rendvédelmi feladatokat ellátó egyéb szervek:

- Nemzeti Adó- és Vámhivatal,
- Országgyűlési Őrség.

A Hszt. személyi hatálya kiterjed:

- 1) a hivatásos állomány tagjaira,
- 2) a hivatásos szolgálatra jelentkezőkre,
- 3) a rendvédelmi oktatási intézménybe, hivatásos szolgálat ellátására jogosító képzésre jelentkezőkre,
- 4) a rendvédelmi oktatási intézmény nem hivatásos állományának ösztöndíjas hallgatóira, tanulóira,
- 5) a rendvédelmi oktatási intézmény tisztjelöltjeire,
- 6) a szolgálati nyugdíjasokra,
- 7) a hivatásos állomány tagja és a szolgálati nyugdíjas közeli hozzátartozóira,
- 8) tartalékállományba helyezetttekre,
- 9) a rendvédelmi igazgatási alkalmazottakra,
- 10) a munkavállalókra.

Szolgálati viszony jellege

A hivatásos állomány tagja önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, életének és testi épségének kockáztatásával, egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti köteleit.

A rendvédelmi szerv a kötelezettségek teljesítéséhez szükséges feltételeket, a törvényben megállapított díjazást, juttatásokat és kedvezményeket biztosítja.

Amikor a szolgálati beosztás a szolgálati jellegének megszűnése miatt nem hivatásos munkakörre került átminősítésre, az érintett a szolgálati viszonyban legfeljebb öt évig foglalkoztatható tovább.

Rendfokozat

Az előmeneteli rendszer egyik legfontosabb eleme, hogy a rendfokozatok az egyes szolgálati beosztásokhoz vannak meghatározva. A hivatásos állomány tagja az állománycsoportjába tartozó, az általa betöltött szolgálati beosztás besorolása, valamint a fizetési fokozata alapján meghatározott rendfokozattal rendelkezik.

A szolgálati viszony alanyai

A szolgálati viszony alanya az állam képviselőjében a rendvédelmi szerv, valamint a szolgálatában álló hivatásos állomány tagja.

A szolgálati viszonytal kapcsolatos munkáltatói jogokat – ha a Hszt. vagy a 154/2015. (VI.19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) másként nem rendelkezik – az állományilletékes parancsnok gyakorolja. Korm. rendelet meghatározza azokat a munkáltatói jogokat, amelyeket a miniszter, az országos parancsnok, az országos főigazgató vagy az állományilletékes parancsnok alárendeltségébe tartozó vezető gyakorol.

A Hszt. alapvetően az eddigi szabályozással azonos módon rendezi a tábornok szolgálati viszonyával kapcsolatos – a miniszter és a köztársasági elnök hatáskörébe tartozó – döntéseket. A tábornok a keresetindítási jogáról lemondhat a köztársasági elnökhöz címzett írásos nyilatkozattal.

Költségtérítések

A hivatásos állomány részére meg kell téríteni:

- 1) a szolgálati feladat ellátásával kapcsolatban indokoltan felmerült,
- 2) az egyik szolgálati helyről a másikra szolgálati érdekből történt áthelyezéssel vagy átrendeléssel kapcsolatos,
- 3) a szabadságról, a munkaszüneti és pihenőnapról történő visszarendeléssel összefüggő,
- 4) a munkába járás helyközi utazási költségeit.

Kedvezmények és támogatások:

- 1) üdülési támogatás,
- 2) családalapítási támogatás,
- 3) szociális támogatás,
- 4) illetményelőleg,
- 5) tanulmányi ösztöndíj, képzési, továbbképzési támogatás.

Érdemek elismerése

Szolgálati feladat kiemelkedő teljesítéséért vagy szolgálati feladatok hosszabb időn át történő eredményes végzéséért:

- 1) írásbeli dicséret,
- 2) miniszteri elismerő oklevél,
- 3) pénz- vagy tárgyjutalom,
- 4) a miniszter által adományozott névre szóló szál- vagy lőfegyver, emléktárgy,
- 5) hazai vagy külföldi jutalomüdülés,
- 6) egy fizetési fokozattal történő előresorolás,
- 7) eggyel magasabb rendfokozatba történő soron kívüli előléptetés,
- 8) tanácsosi vagy főtanácsosi kitüntető cím,
- 9) a miniszter által alapított díj, plakett, emléklap,
- 10) szolgálati jel adományozható.

Képesítési követelmények

- 1) vezető és tiszti besorolási osztály: főiskolai, egyetemi végzettség v. mesterfokozatú felsőfokú végzettség,
- 2) tiszthelyettesi beosztásba tartozó: középfokú állami iskolai végzettség,
- 3) alaptevékenységet végzőknek: a bv. szerv alaptevékenységének megfelelő szakképzettség, szakmai alapképzettség,
- 4) nem alaptevékenységet végzőknek: szakképzettség vagy szakmai alapképzettség hiányában a kinevezéskor határidő tűzésével elő kell írni,
- 5) rendvédelmi alkalmazottak: rendészeti alapvizsga, az országos parancsnok által meghatározott büntetés-végrehajtási szakmai végzettség

A fent felsorolt képesítési követelményeken felül a vezetői állománynak az alábbi végzettséggel kell rendelkezni:

Kiemelt vezető, középvezető:

- rendészeti szakvizsga,
- rendészeti vezetővé képző tanfolyam,
- rendészeti mestervezetővé képző tanfolyam.

Beosztott vezető:

- rendészeti szakvizsga,
- rendészeti vezetővé képző tanfolyam.

Vezetői besorolású rendvédelmi alkalmazott:

- rendészeti szakvizsga,
- nem feltétele a vezetővé, illetve mestervezetővé képző tanfolyam.

Utánpótlási és vezetői adatbank

Központi személyügyi nyilvántartás részeként a rendvédelmi szerv utánpótlási és vezetői adatbankot vezet, mely érdemeken és teljesítményen alapul, a tervezett előmenetelt szolgálja, valamint elősegíti a rendvédelmi szerveknél rendszeresített vezetői beosztások arra alkalmas személyekkel való betöltését.

Utánpótlási nyilvántartás: jogszabályban meghatározott vezető-kiválasztási eljárás eredményeként vezetői beosztás ellátására alkalmas, nem vezetői beosztást betöltő tag adatait tartalmazza.

Vezetői nyilvántartás: osztályvezetői vagy annál magasabb besorolású vezetői beosztást betöltő személyeket tartalmaz.

Utánpótlási nyilvántartásba vételhez a hivatásos állomány tagjának hozzájárulása szükséges. Vezetővé kinevezett hivatásos állományú tagot a rendvédelmi szerv köteles a vezetői nyilvántartásba venni.

Vezetői nyilvántartásból törölni kell:

- akinek vezetői kinevezése visszavonása került,
- aki vezetői kinevezésről lemondott,
- akinek szolgálati viszonya megszűnt.

Utánpótlási nyilvántartásból törölni kell:

- ha az állomány tagja kéri,
- akinek törlését az állományilletékes parancsnok kezdeményezi,
- akinek szolgálati viszonya megszűnt.

Rendészeti tehetséggondozási programon az vehet részt, aki:

- 1) legalább négy év szolgálati viszonnal rendelkezik,
- 2) nem tölt be vezetői beosztást,
- 3) felsőfokú végzettséggel rendelkezik,

- 4) rendelkezik angol, német, vagy francia nyelvből legalább középfokú C típusú nyelvvizsgával,
- 5) jelentkezését megelőző utolsó minősítésén kiváló értékelést kapott, vagy a három éven belüli teljesítményértékelései a két legmagasabb értékelési kategória valamelyikébe tartoznak,
- 6) kiválasztási eljárás során jogosultságot szerzett a programra jelentkezésre.

A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei, etikai kódex

A törvény a rendvédelmi hivatás etikai alapelveit – összhangban a kormánytisztviselőkre vonatkozó szabályozással – fogalmi kategóriánként rögzíti, kiegészítve a vezetőkre vonatkozó többletkövetelményekkel:

Hivatásos, Rendvédelmi alkalmazott	Vezető
hűség	hűség
nemzeti érdek előnyben részesítése	nemzeti érdek előnyben részesítése
méltóság és a tisztesség	méltóság és a tisztesség
előítéletektől való mentesség	előítéletektől való mentesség
pártatlanság	pártatlanság
felelősségtudat	felelősségtudat
szakszerűség	szakszerűség
együttműködés	együttműködés
arányosság	arányosság
	példamutatás
	szakmai szempontok érvényesítése
	számonkérési kötelezettség

Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex

A Magyar Rendvédelmi Kar 2013. május 28-án fogadta el a kar tagjaira vonatkozó etikai szabályzatot, amely 2021. június hónapban módosításra került. A Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex elsőrendű célja, hogy egyértelműen kifejezze azokat az értékeket, amelyeket a hivatásrend tagjainak követniük kell, és a nehezen eldönthető részletkérdések tekintetében is egyértelmű útmutatást nyújtson.

A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei

A Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex (a továbbiakban: Kódex) és Etikai Eljárési Szabályzat rendelkezik egyes alapelvekről, melyeknek fényében a kódexet értelmezni kell:

- 1) hűség a hazához és a nemzethez,
- 2) nemzeti érdekek előnyben részesítése,

- 3) méltóság és tisztesség,
- 4) előítéletektől való mentesség,
- 5) pártatlanság,
- 6) felelősségtudat,
- 7) szakszerűség,
- 8) együttműködés,
- 9) arányosság.

A Kódex hatálya kiterjed a bv. szervezet feladatait végző személyi állomány valamennyi tagjára, függetlenül jogviszonyukra.

A Kódex tartalmát meghatározó értékek, elvárások

Törvényesség, a köz és az állampolgárok szolgálata, a tisztesség követelménye

Alapvető követelmény, hogy a hivatásos állomány tagjai az Alaptörvényben, jogszabályokban foglaltaknak megfelelően teljesítsék szolgálatukat, és ennek megfelelően éljenek a mindennapokban. Munkájukat pedig az érintett szervek feladatrendszeréhez igazodva a köz- és az egyes polgári jog gyakorlás figyelembevételével teljesítsék.

Professzionizmus, minőségi munkavégzés, felelősségvállalás, konstruktív kritikai attitűd és innováció

Általános elvárás, hogy a hivatásos állomány tagja szakmai és általános ismereteit folyamatosan fejlessze, munkáját szakszerűen és magas színvonalon lássa el. Vállaljon felelősséget tevékenységeiért, döntéseiért. Legyen nyitott az újdonságok befogadására, törekedjen azok hatékony alkalmazására.

Az elkötelezettség, megbízhatóság, a társadalmi elfogadottság erősítése

Munkavégzése során tartsa be az általános erkölcsi szabályokat, magánélete során pedig érvényesítse az általánosan elfogadott etikai normákat, segítse ezzel is az érintett szervezet közbizalmat teremtő és erősítő törekvéseit.

Általános erkölcsi követelmények

Munkavégzésük során a hivatásos állomány tagjai

Törvényesen, pártatlanul, előítéletektől mentesen és részrehajlás nélkül járjanak el. A szervezet által előírt szakmai és morális követelményeket tartsák be, felelősségteljesen, ésszerűen, kezdeményezően járjanak el. Tartsák tiszteletben mindazoknak a jogait, akikkel munkavégzésük során kapcsolatba kerülnek, de követeljék meg tőlük a kötelezettségeik teljesítését.

Munkahelyi kapcsolataikban

Minden esetben törekedjenek az optimális együttműködésre, a problémák közös megoldására, egymás érdekeinek lehetséges figyelembevételére. Ügyeljenek egymás tekintélyének, emberi és szakmai tisztességének megóvására, az alaptalanul rágalmozott munkatársak védelmére lépjenek fel.

Vezetőkkel, előjárókkal való kapcsolattartásukban

Indokolt szakmai esetekben kérjék ki vezetőik tanácsát, támaszkodjanak azok szakmai és emberi tapasztalataira.

Polgárokkal (ügyfelekkel) való kapcsolattartás során

A törvényesség, szakszerűség és pontosság követelményeit tartsák be. A közigazgatási hatósági tevékenységük során a szolgáltató jelleg érvényesüljön. A feladataik ellátása során a jogszabályban biztosított hatalmukkal, befolyásukkal ne éljenek vissza, eljárásukban törekedjenek a kölcsönös bizalom megteremtésére.

A személyes adat és a minősített adat védelmére vonatkozó szabályokat minden esetben tartsák be.

Magánéletükkel kapcsolatban a hivatásos állomány tagjai

Életvitelük alkalmas legyen a környezetük tiszteletére és megbecsülésére, ne adjanak okot tisztességükben való kételkedésre. Magántermészetű kapcsolataikat aszerint válasszák meg, illetve kapcsolatrendszerüket úgy alakítsák ki, hogy a munkahelyükön vállalt kötelezettségeikkel ne kerülhessenek szembe.

Továbbá ne alakulhasson ki elvtelen, törvénybe ütköző elkötelezettségi-függőségi helyzet.

Internetes kommunikációja a hivatásos állomány tagjainak

Tartózkodni kell mások emberi méltóságának, továbbá a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának megsértésétől, valamint ne osszanak meg munkahelyükkel, munkatársaikkal, továbbá saját magukkal kapcsolatos olyan adatokat, információkat, amelyek alkalmat adnak bármilyen visszaélésre.

A korrupcióval összefüggésben a hivatásos állomány tagjai

Vezetőként és beosztottként törekedjenek a korrupció megelőzésére. A korrupciós bűncselekmények feljelentésének elmulasztása nem csak jogi kérdés, az ilyen tartalmú jelenségekkel kapcsolatos a jelzések megtétele – megfelelő és esetenként eltérő mérlegelést követően – általában elvárható a közszolgálat tagjától.

Az összeférhetetlenséggel kapcsolatban a hivatásos állomány tagjai

Munkahelyük lehetőségeit, beosztásukat, hatáskörüket saját maguk és családjuk, valamint más személy anyagi, egzisztenciális, illetve erkölcsi érdekeinek előtérbe állítására, érvényesítésére nem használhatják fel.

Magyar Rendvédelmi Kar

A Magyar Rendvédelmi Kar (a továbbiakban: MRK) a rendvédelmi szervek hivatásos állománya tagjainak, rendvédelmi alkalmazottainak, és a rendvédelmi szerveknél foglalkoztatott munkavállalóinak (a továbbiakban: munkavállaló) önkormányzattal rendelkező rendvédelmi szakmai köztestülete.

Az MRK kötelező tagsági viszony alapján működik. A rendvédelmi szervvel fennálló szolgálati viszony, rendvédelmi igazgatási jogviszony vagy munkavállalói jogviszony alapján a hivatásos állomány tagja, a rendvédelmi alkalmazottak, valamint a munkavállaló az MRK tagjává válik.

Az MRK tagozata

- 1) a rendőrség,
- 2) a büntetés-végrehajtási szervezet,
- 3) a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló törvény hatálya alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek,
- 4) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,

- 5) a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint
- 6) az Országgyűlési Őrség hivatásos állománya tagjainak, rendvédelmi alkalmazottainak és munkavállalóinak elkülönülő résztestülete.

Az MRK:

- 1) javaslattételi joggal rendelkezik a rendvédelmi szervek tevékenysége minőségének jobbítása érdekében,
- 2) a miniszter útján kezdeményezheti a Kormánynál a tagjai munkakörülményeit, foglalkoztatási feltételeit és a hivatás gyakorlását érintő jogszabályok megalkotását, módosítását,
- 3) konzultációs joggal közreműködik a tagjai foglalkoztatásának és hivatásgyakorlásának feltételeit befolyásoló, az előírt szakmai vizsgákkal kapcsolatos, valamint az MRK-t érintő jogszabályok megalkotásában,
- 4) véleményét ki kell kérni a hivatásos és igazgatási szolgálati viszonyal, valamint a munkaviszonnyal összefüggő kérdésekben,
- 5) kezdeményezheti a miniszternél a hivatásos és igazgatási szolgálati viszonyal vagy munkaviszonnyal kapcsolatos jogszabálysértő gyakorlat megváltoztatását,
- 6) feladat- és hatáskörét érintő bármely kérdésben felterjesztési jogot gyakorol,
- 7) megalkotja működési szabályait, tagjairól és szerveiről nyilvántartást vezet,
- 8) megalkotja éves költségvetését és elfogadja az éves költségvetés végrehajtásáról szóló, a számviteli törvény szerinti beszámolót,
- 9) megalkotja a hivatásetikai részletszabályokat, az e törvényben meghatározott keretek között kialakítja az etikai eljárás rendszerét, valamint lefolytatja az etikai eljárásokat,
- 10) tagjairól és szerveiről nyilvántartást vezet,
- 11) a kiváló munka elismeréseként díjakat alapíthat és adományozhat,
- 12) a Kormánynál – a miniszter útján –, a miniszternél, az országos parancsnoknál és az országos főigazgatónál kezdeményezheti kitüntetés vagy más elismerés adományozását,
- 13) szakmai konferenciákat, tudományos tanácskozásokat, felkészítő továbbképzéseket szervezhet,
- 14) pályázatokat írhat ki és bírálhat el, továbbá kiadványokat jelentethet meg a rendvédelem fejlesztésére, gyakorlatának egységesítésére, a példaadó rendvédelmi munkamódszerek megismertetésére, a rendvédelem hagyományainak ápolására,
- 15) tagjai számára kedvezményes szolgáltatásokat nyújthat,

- 16) megfigyelőként részt vehet tagjai szakmai vizsgáztatásában és továbbképzésében, indokolt esetben törvényességi vagy egyéb intézkedést kezdeményezhet,
- 17) tagot delegál a Rendészeti Alap- és Szakvizsga Bizottság elnökségébe, továbbá
- 18) ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket törvény, kormányrendelet vagy az Alapszabály határoz meg.

A rendvédelmi szerv vezetője köteles kikérni az MRK véleményét a hivatásos, a rendvédelmi alkalmazotti, valamint a munkavállalói állomány szolgálatteljesítésére vagy munkavégzésére, szolgálatteljesítési idejére vagy munkaidejére, pihenőidejére, jutalmazására, valamint juttatásaira vonatkozó, a hatáskörébe utalt szabályozásról.

Az MRK jogosult véleményezni a tagjai csoportját érintő munkáltatói intézkedést, döntést vagy annak tervezetét, továbbá ezzel összefüggésben konzultációt kezdeményezni.

Az MRK legfőbb képviseleti, döntéshozó szerve a Közgyűlés, amely megválasztja saját tagjai közül az elnökét és alelnökeit, a Felügyelőbizottság elnökét és tagjait (6 tag), az Etikai Bizottság elnökét és tagjait (21 tag), megalkotja az Alapszabályt és a Választási Szabályzatot, gyakorolja az MRK-nak az e törvényben, valamint az Alapszabályban meghatározott feladat- és hatáskörét.

Az MRK legfőbb ügyintézői testülete az elnök és a tagozatonként egy-egy alelnök alkotta Elnökség.

Az MRK 53 tagból álló Közgyűlésének tagjait – tagozatonként 10 tag, kivéve Országgyűlési Őrség 3 tag – a rendvédelmi szervek hivatásos állományának tagjai, rendvédelmi alkalmazottai és munkavállalói közül választják meg öt évre, titkos szavazással a Választási Szabályzat szerint.

Az MRK-val munkajogviszonyban álló főtitkár vezeti az MRK Irodáját, valamint ellátja az Alapszabályban meghatározott feladatokat. Felette a munkáltatói jogkört az elnök gyakorolja.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományának tagja a közgyűlés tagja, tisztségviselője, MRK rendezvény résztvevője csak a főigazgató engedélyével lehet.

Az MRK a feladat- és hatáskörét érintő bármely kérdésben az adott kérdésben hatáskörrel rendelkező állami szerv vezetőjéhez fordulhat, és tájékoztatást, adatot, szakmai és jogértelmezési kérdésben állásfoglalást, tájékoztatás) kérhet, javaslatot tehet, intézkedés megtételét kezdeményezheti, valamint az általa irányított szerv működésével vagy az általa kibocsátott jogszabállyal, közjogi szervezetszabályozó eszközzel és egyéb – az MRK tagjainak csoportját érintő – döntésével kapcsolatban véleményt nyilváníthat, kezdeményezheti annak megváltoztatását vagy visszavonását.

Az MRK felett a törvényességi ellenőrzést az ügyészség gyakorolja.

Az ágazati érdekvédelmi tanács a miniszter, az országos parancsnok, valamint az MRK képviselőjében eljáró konzultatív tanács részvételével működik.

Az ágazati érdekvédelmi tanács hatáskörébe az adott ágazatban foglalkoztatott hivatásos, rendvédelmi alkalmazotti, valamint a rendvédelmi szervnél foglalkoztatott munkavállaló élet- és munkakörülményeire, foglalkoztatási feltételeire vonatkozó tárgykörök tartoznak, továbbá mindazok a tárgykörök, amelyek e törvény alapján az MRK feladatkörébe tartoznak.

A Becsületbíróság elnökét – az MRK Etikai Bizottságától bekért javaslat alapján – az MRK Elnöksége jelöli ki a hivatásos állományban a rendvédelmi szervnél összeállított névjegyzéken szereplő tagjai közül.

Becsületbíróság

A hivatásos állomány tagja kérheti a Becsületbíróság összehívását, ha

- szolgálati viszonyát a Hszt. 86. § (2) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja alapján azért szüntették meg, mert a minősítés alapján a hivatásos szolgálatra alkalmatlanná vált, és a felmentés ellen benyújtott szolgálati panaszát elutasították, vagy a felmentés ellen a szolgálati panasz benyújtásának lehetőségét e törvény kizárja,
- szolgálati viszonyát a Hszt. 86. § (2) bekezdés *d)* pontja alapján méltatlanság miatt szüntették meg és a felmentés ellen benyújtott szolgálati panaszát elutasították, vagy a felmentés ellen a szolgálati panasz benyújtásának lehetőségét e törvény kizárja, vagy
- fegyelmi ügyben vele szemben szolgálati viszony megszüntetés fenyegetést szabtak ki, és a fegyelmi ügyben hozott érdemi határozat ellen benyújtott panaszt elutasították, vagy a panasz benyújtásának lehetőségét e törvény kizárja.

A hivatásos állomány tagja a Becsületbíróság összehívását a sérelmezett döntést hozó elöljárónál kezdeményezheti a döntés kézhezvételétől számított nyolc napon belül.

A Becsületbíróság eljárásában a hivatásos állomány tagja szolgálati viszonyának fenntarthatóságáról dönt.

A Becsületbíróság három főből áll. A Becsületbíróság elnökét – az MRK Etikai Bizottságától bekért javaslat alapján – az MRK Elnöksége jelöli ki a hivatásos állománynak a rendvédelmi szervnél összeállított névjegyzéken szereplő tagjai közül.

A Becsületbíróság további két tagját a Becsületbíróságot összehívó elöljáró jelöli ki, a hivatásos állomány névjegyzéken szereplő, az eljárás alá vonttal legalább azonos rendfokozati állománycsoportba tartozó tagjai közül.

Nem lehet tagja a Becsületbíróságnak, aki

- az ügyben eljár, a döntéshozatalban részt vett vagy szolgálati beosztása alapján részt fog venni,
- az érintettel szemben személyében elfogult, továbbá,
- ellen fegyelmi eljárás folyik, vagy aki fenytés hatálya alatt áll.

Korrupció elleni védelem

Minden olyan cselekedet korrupciónak tekinthető, amikor egy döntési helyzetben lévő személy adott téren meglévő hatalmát nem az általa képviselt szervezet, hanem személyes céljai érdekében használja fel. Így az is korrupció, ha egy tanár némi ajándék fejében átengedi a vizsgán az arra nem érdemes diákot, ha egy rendőr néhány ezresért eltekint a feljelentéstől, vagy egy hivatalnok ellenszolgáltatás fejében átengedi/előreviszi az ügyünket.

Egyszerűen megfogalmazva a korrupció megvalósulásakor az egyéni érdek a közérdek elé helyeződik.

A korrupció fogalmát, jelentéstartalmát már sokan, sokféleképpen megjelenítették. Lényeges leszögezni, hogy nincs egységesen kialakult definíció, aminek oka, hogy e jelenség koronként, társadalmanként változik.

Ennek okán egy olyan szubjektív töltetű társadalmi jelenségről beszélünk, melynek jellemzői:

- 1) a korrupció nemkívánatos, káros jelenség,
- 2) nehezen felderíthető, bizonyítása jelentős akadályokba ütközik,
- 3) mindig valamilyen hatalommal való visszaélést jelent (politikai, gazdasági, hivatali stb.) nem csak közhatalommal rendelkező személy követheti el, hanem bárki, aki a társadalmi javak-jogok elosztásában részt vesz, vagyis döntési kompetenciával bír,
- 4) mindig valamilyen haszonszerzés (többnyire vagyoni) vezérli,
- 5) minden korrump aktus célzatos cselekmény („csak úgy” soha nem korrumpál senki, annak mindig célja van, még akkor is, ha az később válik világossá),
- 6) minden esetben van egy aktív elkövető, aki saját érdekeinek érvényesítése érdekében előnyt nyújt,
- 7) minden esetben megvan ennek az ellentétpárja, a „passzív fél”, aki a különjuttatásért cserébe – valamilyen aktív vagy passzív magatartásával – jogtalan előnyt biztosít,
- 8) ezek az elszórt jelenségek sajátos egységet alkotnak, és így válik mindez társadalmi jelenséggé, egy öngerjesztő folyamattá (a korrupció korrupciót szül).

A Btk. XXVII. fejezetében foglalkozik azon korrupciós cselekményekkel, melyet a törvényalkotó büntetni rendel:

- 1) (gazdasági) vesztegetés – Btk. 290. §,
- 2) vesztegetés elfogadása – Btk. 291. §,
- 3) hivatali vesztegetés – Btk. 293. §,
- 4) hivatali vesztegetés elfogadása – Btk. 294. §,
- 5) vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban – Btk. 295. §,
- 6) vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban – Btk. 296. §,
- 7) befolyással üzérkedés – Btk. 299. §,
- 8) korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása – Btk. 300. §.

Büntetés-végrehajtás

A bv. szervezet a szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, kényszerintézkedéseket, a szabálysértési elzárást végrehajtó állami fegyveres rendvédelmi szerv. A bv. e feladatainak ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság megerősítéséhez.

A bv. szervezetre háruló feladatok ellátása során a következő kockázatok fordulhatnak elő:

- 1) fogvatartottak ellenőrzésének hiánya vagy ellenőrzésének felületessége ellenszolgáltatás fejében,

- 2) fogvatartottak között információ szolgáltatása,
- 3) kedvezményes elhelyezés biztosítása,
- 4) a fogvatartott által nem birtokolható tárgyak átadása.

Nemzeti Védelmi Szolgálat

A magyar közigazgatásban a korrupció elleni küzdelem egyik meghatározó, új típusú szerve a rendőrség belső bűnmegelőzési és büntérítési feladatokat ellátó szerve, a Nemzeti Védelmi Szolgálat (a továbbiakban: NVSZ). A rendőrségről szóló törvény rendelkezései szerint a rendőrséget az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a belső bűnmegelőzési és büntérítési szerv, valamint a terrorizmust elhárító szerv alkotja.

Az NVSZ 2011. január 1-jén kezdte meg működését, jogkörének részletes szabályait a 293/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet határozza meg. Jogelődjéhez, a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatához (a továbbiakban: RSZVSZ) képest más szervezeti struktúra, kibővült feladat- és hatáskör jellemzi. Mindezt alátámasztja, hogy az RSZVSZ az NVSZ egyik igazgatóságaként integrálódott az új szervezetbe. Célja, hogy tevékenységével megteremtse egy erkölcsileg tiszta, szakmailag felkészült, gondolkodásmódjában európai közszolgálatot hazánkban, továbbá megóvja azt a korrupciós befolyástól, így erősítve a közszféra működésébe vetett bizalmat.

Jogszabálygyűjtemény

- 1) Magyarország Alaptörvénye
- 2) 2018. évi CXXV. törvény a kormányzati igazgatásról
- 3) 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
- 4) 1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről
- 5) 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- 6) 2015. évi CXLIII. törvény a közbeszerzésekről
- 7) 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról
- 8) 2010. évi XLIII. törvény a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról
- 9) 1878. évi V. törvénycikk (Csemegi-kódex) a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről
- 10) 1955. évi Büntetés-végrehajtási szabályzat
- 11) 1966. évi 21. törvényerejű rendelet
- 12) 1971. évi 28. törvényerejű rendelet
- 13) 1979. évi 11. törvényerejű rendelet a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról
- 14) 1978. évi IV. törvényerejű rendelet
- 15) 44/2011. (III.23.) Kormányrendelet a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről
- 16) 293/2010. (XII.22.) Korm. rendelet a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról
- 17) 154/2015. (VI.19.) Kormányrendelet a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény végrehajtásáról
- 18) 9/2011. (III.23.) BM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása

keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről

- 19) 31/2015. (VI.16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről
- 20) 44/2007. (XI.19.) IRM rendelet a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól
- 21) 8/1959. BM utasítás
- 22) 4/2015. (IV.10.) a Belügyminisztérium fejezet költségvetési gazdálkodásának rendjéről szóló BM utasítás
- 23) Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex
- 24) 72/2020. (XII. 23.) BVOP utasítása büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról
- 25) 1/2020.(II.21.) BVOP utasítása a büntetés- végrehajtási szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrsegről

Irodalomjegyzék

- 1) Ranga Attiláné – Vörös Erzsébet: Reintegrációs jegyzet (szervező), 2018.
- 2) Bozáné Török Edina: Felsőfokú gazdálkodási jegyzet, 2018.